

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

EKONOMSKI VPLIV RODBINE ROTHSCHILD

Ljubljana, maj 2010

ALEŠ RECEK

IZJAVA

Študent/ka _____ izjavljam, da sem avtor/ica tega diplomskega dela, ki sem ga napisal/a pod mentorstvom _____, in da dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____ Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1 PREDSTAVITEV RODBINE ROTHSCHILD	2
1.1 VIDNI PREDSTAVNIKI RODBINE ROTHSCHILD NEKOČ IN DANES	5
1.1.1 Mayer Amschel (Bauer) Rothschild.....	5
1.1.2 Nathan Mayer Rothschild.....	7
1.1.3 David René de Rothschild.....	8
1.2 RODBINA ROTHSCHILD SKOZI ČAS.....	9
1.2.1 Doba od 1798 do 1820 – začetki rodbine Rothschild	9
1.2.1.1 Frankfurtska podružnica.....	9
1.2.1.2 Londonska podružnica	9
1.2.1.3 Pariška podružnica	10
1.2.1.4 Dunajska podružnica	11
1.2.2 Doba od 1820 do 1850 – širitev poslov rodbine Rothschild.....	12
1.2.3 Doba od 1850 do 1880 – unovčevanje bogastva.....	13
1.2.4 Doba od 1880 do 1914 – nove priložnosti investiranja v dobi industrializacije	14
1.2.5 Doba od 1914 do 1945 – 1. svetovna vojna in vpliv na premoženje Rothschildov	15
1.2.6 Doba 1945 do 1980 – okrevanje po 2. svetovni vojni in rast 1960. letih.....	16
1.2.7 Doba od 1981 do SEDANJOST – po 200 letih ostaja rodbina Rothschild vplivna in učinkovita sila v svetu bančništva.....	17
2 EKONOMSKI VPLIV RODBINE ROTHSCHILD	18
2.1 INVESTICIJE	18
2.1.1 Železniška infrastruktura.....	18
2.1.2 Surovine	20
2.1.3 Investicije po svetu.....	22
2.2 POSLOVANJE V 20. STOLETJU IN VNOVIČNA ZDRUŽITEV RODBINE ROTHSCHILD	24
2.3 KRIZNI ČASI RODBINE ROTHSCHILD	31
2.3.1 Prva svetovna vojna	31
2.3.2 Rothschildova švicarska bančna kriza.....	32
2.4 STORITVE POSLOVNE SKUPINE ROTHSCHILD DANES	33
2.4.1 Storitve za podjetja.....	33
2.4.1.1 Investicijsko bančništvo	33
2.4.1.2 Bančništvo	35
2.4.2 Bančništvo za fizične osebe in skladi.....	36
3. OCENJENO PREMOŽENJE RODBINE ROTHSCHILD	37
SKLEP	38
LITERATURA IN VIRI	40
PRILOGE	

UVOD

Rodbina Rothschild se je prvič pojavila v 18. stoletju z začetnikom in ustanoviteljem bančne dinastije Mayer Amschelom Rothschildom. Ta je iz poslovnih razlogov spremenil svoj priimek iz Bauer v Rothschild in s skromnimi začetki začel s trgovino redkih kovancev, z izkušnjami, pridobljeni z leti, pa si je zagotovil naklonjenost tedanjih vladarjev.

Svoje znanje je prenesel na svojih pet sinov, ki so ustanovili banke po večjih evropskih mestih: v Londonu, Parizu, Frankfurtu, Neaplju in na Dunaju. Celotno premoženje in znanje se je prenašalo iz roda v rod, kar jih je naposled poneslo v sam vrh mednarodnih bankirjev. Ženske potomke ni bile upravičene do poslovnega sodelovanja, to pa je eksplicitno zahteval ustanovitelj Mayer Amschel Rothschild.

Poslovanje rodbine Rothschild sega po celem svetu in obsega trgovanje z zlatom in valutami, naložbe v industrijo in rudarstvo, zadnjih 30 let pa je močno specializirano pri svetovanju podjetjem in vladam.

Uradno se je rodbina Rothschild poslovno spet združila leta 2003 pod matičnim podjetjem v Švici: Rothschilds Continuation Holding AG, kjer se sprejemajo vse pomembne odločitve, ki jih vodi glava družine David de Rothschild še danes.

Po nekaterih ocenah naj bi bila rodbina Rothschild najvplivnejša, obenem pa tudi najbogatejša družina že zadnjih dvesto let, čeprav jih znani¹ portali ne uvrščajo med najvišja mesta, ker je zelo težko izslediti lastništvo podjetij.

V diplomskem delu opisujem, kakšen vpliv je imela družina nekoč in kakšnega ima danes. V prvem poglavju je opisana rodbina Rothschild, podrobneje opišem tudi, kdo so vidnejši predstavniki, kje so bile v začetku ustanovljene poslovalnice, njihova rast in razvoj skozi čas od njihovih začetkov do danes. V drugem poglavju sledi natančneje opisan vpliv Rothschildov, kakšne so bile njihove naložbe oziroma v katere panoge so investirali, npr. železniška infrastruktura, naložbe v rudnike zlata, srebra, živega srebra, bakra, niklja in naložbe v črpanje surove nafte. Podrobneje je opisano, kakšno je bilo njihovo poslovanje v 20. stoletju in proces vnovičnega združevanja vseh podjetij celotne družine Rothschild v en sam holding. Omenjeni so tudi krizni časi rodbine, ko jim poslovno ni šlo najbolje. Podrobneje je opisano delovanje in nudenje storitev poslovne skupine Rothschild, kot so investicijsko bančništvo, bančništvo in vodenje premoženja za podjetja ter na drugi strani bančništvo za fizične osebe. Zadnje, tretje poglavje je namenjeno približni oceni premoženja rodbine Rothschild.

¹ Forbes.com, portal, kjer vsako leto izdelajo lestvice najbogatejših Zemljanov.

1 PREDSTAVITEV RODBINE ROTHSCHILD

Predniki rodbine Rothschild so živeli v judovskih getih v Frankfurtu v Nemčiji. Hiše v judovskih naseljih niso bile oštevilčene, ampak je imela vsaka hiša tablo z določeno barvo ali znakom tako, da ni dvoma, da se je priimek Rothschild razvil iz oznake hiše. Preden se je rodil ustanovitelj bančne dinastije Mayer Amschel Rothschild, leta 1743, se je njegova družina ukvarjala s trgovino. Ni pa nobenih sledi oziroma zapisov o družini pred letom 1743, ki bi natančneje razčlenili prednike. V začetku 18. stoletja so postali trgovci denarja in glede na zapise plačanih davkov niso spadali med revne jude (Corti, 2003, str. 3).

Rodbina Rothschild je ena izmed najslavnejših bančnih dinastij v Evropi in svetu, ki imajo že več kot 200 let močan ekonomski in posredno tudi politični vpliv. Amschel Mayer Bauer je bil v judovski četrti v začetku trgovec z redkimi kovanci v hiši svojega očeta, slika 1.

Slika 1: Hiša Rothschildov v Frankfurtu

Vir: Altfrankfurt, 2010.

Nad vhodnimi vrati svoje trgovine je imel obešen rdeči ščit (nem. *rotes Schild*); slika 2; kar je pripomoglo k večji prepoznavnosti. Amschel Mayer pa je dodal svoji prepoznavnosti piko na i in spremenil svoj priimek iz Bauer v Rothschild. Bil je tudi premoženjski svetovalec deželnemu grofu Hessen-Kassla Wilhelmu IX². Z izkušnjami, ki si jih je nabral, je obogatil svojih pet sinov, ki so pozneje odšli v večja evropska mesta.

² Wilhelm IX. je bil rojen leta 1743, ki je postal grof pokrajine Hessen-Kassla v Nemčiji leta 1785.

Slika 2: Rdeči ščit, ki je bil obešen nad vrati trgovine

Vir: Rumormillnews, 2010.

Pomembno vlogo pri uspehu družine Rothschild so imeli tudi sinovi³ Amschela Mayerja: Amschel Mayer von Rothschild, ml., Salomon Mayer von Rothschild, Nathan Mayer Rothschild, Carl Mayer von Rothschild, James Mayer de Rothschild, ki so razvili uspešna podjetja v petih evropskih prestolnicah: Frankfurtu (Amschel Mayer ml.), na Dunaju (Salomon Mayer), v Londonu (Nathan Mayer), Parizu (James Mayer) in Neaplju (Carl Mayer). Zanimivo je dejstvo, da so kar trije izmed petih bratov (Carl, Salomon in Amschel) umrli v istem letu 1855 v devetih mesecih, vendar ni moč izslediti nobenih zapisov, kaj je povzročilo nenadno smrt kar treh prvih predstavnikov rodbine Rothschild. Pozneje je privedlo do izoblikovanja dveh glavnih poslovalnic v Parizu in Londonu, preostale poslovalnice pa so zaprli.

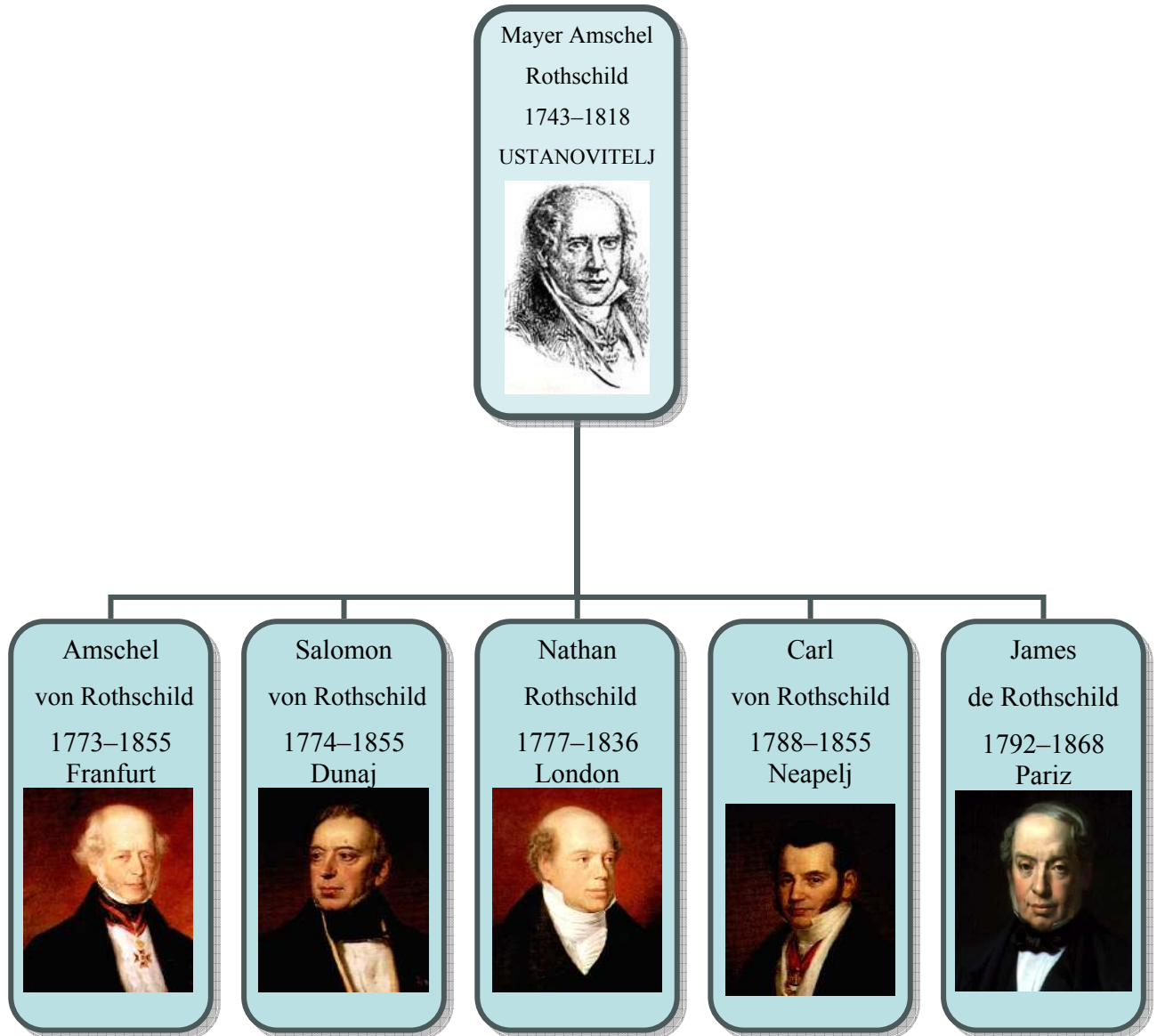
Kot družina so tesno sodelovali in še vedno sodelujejo v vseh poslih in odločitvah, kjer so povečali vpliv v gospodarskih sektorjih, s trgovanjem s plemenitimi kovinami, državnimi obveznicami, naložbami v železniško infrastrukturo, rudarstvo itd. Danes je centrala družine Rothschild v Švici v holdingu Rothschilds Continuation Holdings, AG, od koder se odloča o vseh pomembnih poslih, ki se posredujejo v podružnice po svetu. V družini je bil vedno glava družine, ki je imel zadnjo besedo pri poslih in bdel nad celotno družino. Prva glava družine je bil ustanovitelj uspešne dinastije Mayer Amschel, zadnji pa je trenutno David de Rothschild.

Za lažjo predstavo sta na spodnjih dveh slikah (3 in 4) prikazani družinski drevesi družine Rothschild, ki sta zaradi preobsežnosti skrčeni le na moške potomce, ki so nadaljevali družinske posle, čeprav je imel Mayer Amschel tudi ženske potomke, in sicer Schönche Jeannette Rothschild (1771–1859), Isabella Rothschild (1781–1861), Babette Rothschild

³ Letnice rojstva in smrti ter potomci so podrobneje opredeljeni v prilogi 6 v družinskem drevesu rodbine Rothschild.

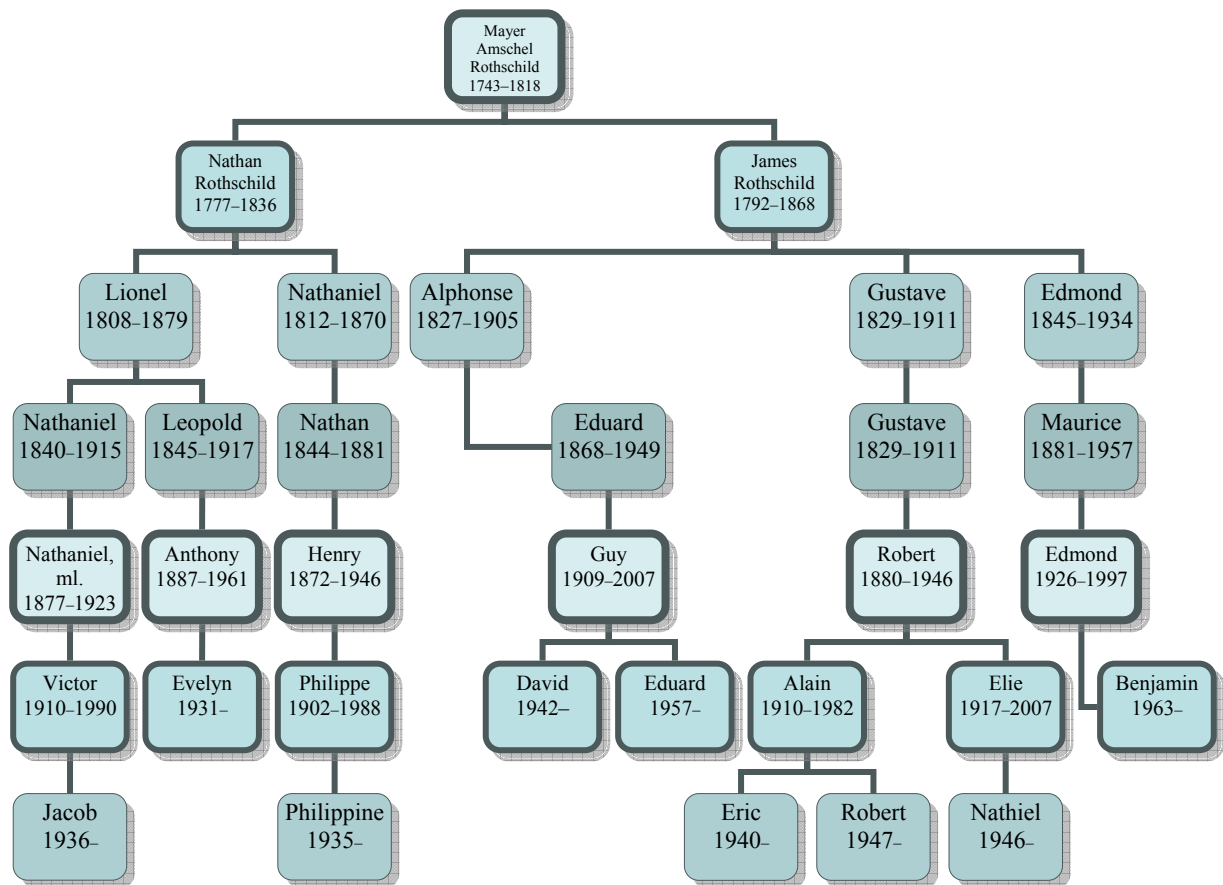
(1784–1869), Julie Rothschild (1790–1815), Henriette Rothschild (1791–1866), vendar za družinska podjetja niso imele bistvenega pomena razen, da so se poročile s člani rodbine Rothschild ali z bogatimi snubci ter tako vzpostavile poslovne stike. Enakega načela so se držale tudi prihodnje generacije po navodilih v oporoki Mayerja Amschela Rothschilda.

Slika 3: Mayer Amschel Rothschild in njegovih pet sinov

Vir: Justgetthere, 2010.

Slika 4: Potomci Nathana in Jamesa Rothschilda, ki so nadaljevali družinske posle

Vir: LCF Rothschild, 2010.

1.1 VIDNI PREDSTAVNIKI ROBBINE ROTHSCHILD NEKOČ IN DANES

1.1.1 Mayer Amschel (Bauer) Rothschild

Ustanovitelj uspešne dinastije Rothschild je bil Mayer Amschel Rothschild, rojen v judovskem getu Judengasse v Frankfurtu leta 1743. Izvor njegovih prednikov je težko opredeliti, z gotovostjo pa se ve, da je bil judovskega izvora. Njegov oče ga je poslal v znano šolo Talmund⁴ v mestu Fürth. Na željo očeta je študiral teologijo, vendar je med študijem pokazal zanimanje za arheologijo in numizmatiko, kar mu je omogočilo vzpostavitev zvez in poznanstev. Tako si je tudi služil denar. Po povratku iz Fürtha je najprej nadaljeval očetove posle, ampak dokaj neuspešno. Zaradi njegove mladosti, zanosa in samoiniciativnosti se je za nekaj časa preselil v Hamburg, da bi tam poizkusil svojo srečo. Delati je začel kot vajenec v banki Jakoba Wolfa Oppenheimerja in si kmalu pridobil zaupanje šefa, kar mu je z leti prineslo izkušnje v finančnih vodah in ponujeno partnerstvo v banki. Čutil je potrebo in željo,

⁴ Talmund je bila judovska šola, ustanovljena v 17. stoletju za potrebe izobraževanja rabinov.

da bi sam ustanovil banko in se s tem dvignil nad povprečje uspešnih ljudi, zato se je vrnil v Frankfurt. Z njegovim finančnim znanjem, natančnostjo in zanesljivostjo je kmalu pritegnil pozornost bogatih trgovcev. Sčasoma si je pridobil zaupanje in vse večje število strank, kar mu je prinašalo tudi večje prihodke. Njegovo znanje o numizmatiki mu je med dogodki omogočilo sodelovanje z deželnim grofom Wilhelmom IX. Tako je prišel kot Jud prvič do večjega kapitala, ki ga je lahko obračal (Balla, 1913).

Poslovni uspeh Mayer Amschela Rothschilda se je zelo razširil pred francosko revolucijo in med njo, ko je urejal vse denarne transakcije iz Velike Britanije v imenu Wilhelma IX. V začetku 19. stoletja je Mayer Amschel Rothschild utrdil svoj položaj kot glavni mednarodni bankir za Wilhelma IX. in začel izdajati lastna mednarodna posojila, z izposojenim kapitalom pri Wilhelmu IX. Med Napoleonovo okupacijo Nemčije je skrnil bogastvo Wilhelma IX. pred okupatorji, ki je dovolil Mayerju Amschelju, da obrača in posoja denar brez plačila obresti. S kapitalom, ki ga je imel Amschel na voljo, si je ustvaril bogastvo. Bistveni del strategije Amschela Mayera Rothschilda za prihodnji uspeh je bil obdržati nadzor dejavnosti v družinskih rokah, kar omogoča, da se je v celoti odločilo o velikosti bogastva in poslovnih dosežkov (Encyclopedia Britannica online, 2010).

Kot je zapisal Icke (Icke, 2010), je samo nekaj dni, preden je Amschel Mayer leta 1812 v Frankfurtu umrl, napisal oporoko, ki je vsebovala:

1. Vsi ključni položaji hiše Rothschild morajo biti pod vodstvom članov družine in ne najetih ljudi. Samo moški člani družine lahko sodelujejo pri poslih. Samo najstarejši sin najstarejšega sina je lahko naslednik glave družine Rothschild razen, če se družina odloči drugače.
2. Člani družine Rothschild se lahko poročijo samo s svojimi bratranci oz. sestričnimi v prvem ali drugem kolenu, s čimer se ohrani premoženje v družini.
3. Vsak, ki ne bo upošteval teh določb in bo ukrepal drugače, bo ravnal sporno in bo utrpel posledice takega ravnanja.
4. Vse ženske članice Rothschildov, njihovi otroci in možje naj dobijo obresti od premoženja, ki se vodi s strani moških potomcev Rothschild. Nimajo pa nobene pravice voditi posle družine. Vsak, ki se s tem ne strinja, bo izgubil pravice do plačila obresti na premoženje.

Moč in vpliv družine naj bo osnovan na:

1. nadzoru družine v različnih poslih, ki mora biti tajen o velikosti in vplivu;
2. želji po kopičenju bogastva in moči;
3. brezobzirnosti v vseh poslih.

1.1.2 Nathan Mayer Rothschild

Nathan Mayer, rojen leta 1777 v Frankfurtu, je bil najuspešnejši izmed vseh petih sinov Mayerja Amschela. Imel je izjemne finančne sposobnosti in neusahljive vire energije. K samemu bogastvu družine je pripomogel več kot vsi preostali bratje. S svojimi sposobnostmi in špekulacijami ter tesnim sodelovanjem bratov si je utrdil položaj in sloves po celotni Evropi.

Reeves (1887, str.164) je navedel citat Nathana Mayerja: *»Ni bilo prostora za vse nas v tistem mestu (Frankfurtu, Nemčija), jaz sem trgoval z angleškim blagom – tekstilom. Trgovec, ki nam je prodajal angleško blago, je imel celoten trg zase. Nekako sem se mu zameril in ni več hotel poslovati z nami. To je bilo v torek. Svojemu očetu sem rekel, da bom sam šel v Anglijo, čeprav sem znal le nemško. Na pot proti Angliji sem se napotil v četrtek. Bolj sem se bližal Angliji, cenejše je bilo blago. Takoj, ko sem prispel v Manchester, sem nabavil blago in naredil dober dobiček. Kmalu sem ugotovil, da v bistvu obstajajo trije dobički: surovi material, barvanje in proizvodnja. Proizvajalcu sem rekel, da mu dam surovino in barvo, on pa mi naj da končni izdelek. Naredil sem tri dobičke namesto enega in tako sem lahko prodajal ceneje kot kdor koli. V kratkem času sem naredil iz 20.000 funtov 60.000 funtov [...]«*

Nathan Mayer Rothschild je svojo podjetniško žilico razvil do popolnosti v Londonu, kjer se je ukvarjal s tekstilom in financami, predvsem s trgovanjem s plemenitimi kovinami, delnicami in državnimi obveznicami.

Nathan Mayer je prispel v Anglijo leta 1798 brez znanja angleščine. Ob pomoči očeta in bratov je izvažal tekstil. Skoraj celo desetletje je deloval v tekstilnem sektorju, ko mu je nadaljnje delovanje onemogočila izvozna blokada, na kar se je preusmeril v finančne vode.

Usmeril se je v posojanje denarja preostalim trgovcem, kar je pozneje vodilo v bančništvo in selitev v London. Tam je navezal stike z mnogimi monarhi in vodji vlad ter bil tako uspešen, da je ustanovil banko N. M. Rothschild & Sons, na kar so mu sledili bratje s podružnicami po celotni Evropi (Rothschild Info, 2010).

Nathan Mayer in njegovi štirje bratje so si medsebojno pomagali in koordinirali po celotni Evropi, kjer so razvili mrežo agentov, ladjarjev in kurirjev za transport zlata in informacij po celini.

Ni dvoma, ali je Nathan Mayer vplival na Anglijo v času bitke pri Waterlooju⁵ in po njej. Ta vojna je prinesla njemu in celotni rodbini Rothschild ogromno bogastvo. Vendar pa je treba omeniti, da so povratak Napoleona z Elbe, vnovično rekrutiranje njegovih vojakov in napad pri Waterlooju popolnoma prekrizali finančne načrte Nathana Mayerja in postavili celotno

⁵ Bitka pri Waterlooju (današnja Belgija) oz. znano tudi kot sto dnevna vojna med 20. marcem in 8. julijem leta 1815, ko se je Napoleon Bonaparte vrnil iz otoka Elbe, da bi še enkrat prevzel oblast nad kraljem Luisom XVIII.

njegovo bogastvo na kocko. Zaradi Nathanovega temperamenta ni mogel le čakati na končni rezultat bitke in tako vojne, ampak je poslal enega izmed svojih agentov v središče dogajanja. Agent se je odpravil k Waterlooju v današnji Belgiji, kjer je opazoval bitko. Stodnevna vojna se je zdela neskončna. Zavezniška vojska je zmagovala, kar je bilo za Nathanovega agenta zadosten dokaz o porazu Napoleona, še preden je lahko sam Napoleon v obupu dal zadnji ukaz o napadu na zaveznike. Imel je neprecenljivo informacijo, ki jo je izkoristil v svoj prid na bojišču, kjer se je bojeval vsak dan – na borzi. Agent je v London je prispel le 24 ur pred uradno novico o zmagi pri Waterlooju. Na borzi so tisti dan krožile govorice o premoči Napoleona, skratka, ozračje je bilo napeto in pesimistično, kar je kazal padec cen delnic. K samemu povodu v panično prodajo so pripomogli sam Nathan Mayer in njegovi agenti, ko je začel prodajati velike količine delnic tudi svojega podjetja. Medtem ko so vrednosti delnic drastično padale, je svojim agentom, ki niso bili poznani nikomur, naročil, naj kupujejo nazaj delnice po smešno nizkih cenah. Naslednji dan je bila objavljena novica o zmagi pri Waterlooju, sledila je skokovita rast cen delnic, ki mu je prinesla neprecenljivo bogastvo. Tako je pokupil skoraj celotno angleško gospodarstvo (Balla, 1913, str. 87–93).

1.1.3 David René de Rothschild

David je bil rojen v New Yorku očetu Guyu de Rothschildu in materi Alix Hermine Jeannette Schey de Koromla leta 1942. Razlog, zakaj je bil rojen v ZDA, je bil, ker so starši morali v izgnanstvo zaradi nemške okupacije v Franciji med drugo svetovno vojno. Izobraževal se je na inštitutu za politične vede v Parizu, kjer je diplomiral leta 1966. Svojo poslovno kariero je začel v podjetju Peñarroya, ki je bilo eno izmed družinskih mednarodnih rudarskih podjetij s sedežem v Parizu, nato pa je še začel usposabljanje v banki Rothschild Frères. Leta 2003, po upokojitvi Evelyn de Rothschilda⁶ kot direktorja N. M. Rothschild & Sons v Londonu, so se angleška in francoska podjetja Rothschildov združila v eno, imenovano Group Rothschild, z Davidom na čelu. David dejavno deluje še kot direktor ali član uprave še v drugih družinskih podjetjih, kot so DeBeers, Groupe Casino, N. M. Rothschild & Sons, Rothschild Bank AG, Rothschilds Continuation Holdings itd. Celotna družina Rothschild je v današnjih dneh spet združena, ki ima za glavo družine Davida de Rothschilda, ta pa ima vedno zadnjo besedo pri poslih družine Rothschild (Wikipedia, 2010).

⁶ Evelyn de Rothschild je bil rojen leta 1931 v Angliji in je bil eden izmed ključnih družinskih članov družine Rothschild preden je predal posle naprej Davidu de Rothschildu.

1.2 RODBINA ROTHSCHILD SKOZI ČAS

1.2.1 Doba od 1798 do 1820 – začetki rodbine Rothschild

1.2.1.1 Frankfurtska podružnica

Ustanovitelj je bil že prej omenjeni Mayer Amschel Rothschild, starejši, do svojega 25. leta ni bil vidno karierno uspešen, dokler ni začel sodelovati z baronom Wilhemom IX. Frankfurtsko podružnico je po Mayerjevi smrti prevzel sin Mayer Amschel Rothschild, mlajši. Ta je poslal brata Solomona na Dunaj leta 1816, da tam odpre podružnico, brata Karla pa leta 1821 v Neapelj z isto nalogo. Mayer mlajši je posojal denar Avstriji, Prusiji in Franciji in s časoma je sebi in svojim bratom zagotovil častne nazive avstrijskih baronov (1822), le Nathan se je odpovedal nazivu. Takrat so dobili tudi družinski grb, ki je v uporabi še danes. Naziv baronov se je poznal tudi v priimkih. Mayer Amschel, ml., Carl in Salomon so prevzeli nemške nazive baronov von Rothschild, James pa je prevzel francoski naziv barona de Rothschild. Tudi Nathanovi potomci so prevzeli in dedovali nazive baronov, ki so se odločili za francoske različice de Rothschild. V svojih zrelih letih po letu 1851 se je povezal z Ottom von Bismarckom⁷ in vztrajno delal v njegovo korist z namenom postati glavni bankirji v Prusiji, kar so dejansko postali leta 1853. Mayer mlajši je umrl leta 1855, podružnico v Frankfurtu pa je prevzel njegov nečak Mayer Karl Rothschild, sin brata Karla, ki je vodil podružnico v Neaplju. Po Mayer Karlovi smrti je posle prevzel njegov brat William, vendar neuspešno, tako da se je podružnica leta 1901 zaprla (Leese, 1940, str. 9).

1.2.1.2 Londonska podružnica

Nathan se je prvo desetletje po prihodu v Anglijo leta 1798 ukvarjal večinoma z izvozom tekstila v Manchestru. Ob očetovi pomoči je lahko tudi vlagal velike količine denarja v državne obveznice. Leta 1806 je Wilhelm IX., grof Hessen-Kassla, zbežal v azil pred Napoleonom in pustil znaten delež svojega premoženja v upravljanje Mayer Amschel Rothschildu. Mayer se je obrnil na svojega sina Nathana v Londonu. Nathan je investiral 550.000 funtov (približno 422 milijonov evrov)⁸ grofovih sredstev v vrednostne papirje in plemenite kovine. Ta naložba se je sčasoma izkazala za zelo donosno. Po grofovi vrnitvi se je njegovo sodelovanje z Rothschildi le še poglobilo, ti pa so si tudi močno povečali ugled zaradi zanesljivosti in bistroumnosti finančnega upravljanja. Od leta 1809 je Nathan svoje posle nadaljeval v Londonu. Ustanovil je banko N. M. Rothschild & Sons, kjer je razvil bančne dejavnosti in se v začetku ukvarjal z menicami in organiziranjem tujih posojil. Leta 1824 je ustanovil zavarovalnico Alliance kot konkurenčno podjetje zavarovalnici Lloyds.

⁷ Otto von Bismarck (1815–1898) je bil visoki prusko-nemški državnik, ki je pripomogel k združitvi Nemčije. Bil je ministrski predsednik Prusije med letoma 1862 in 1890 in prvi kancler združene Nemčije med letoma 1871 in 1890.

⁸ Približne vrednosti v evrih so bile zaokrožene in so le informativnega značaja. Konverzije v diplomskem delu so bile izračunane na podlagi prilog 1, 2, 3, 4 in 5.

Danes sta obe zavarovalnici, ki sta pod vplivom Rothschildov, združeni. Lord Wardington je bil predsednik Lloydsa in direktor Alliance, sir Austin Harris je bil podpredsednik Lloydsa in direktor Commercial Union Assurance. Njegov sin je bil poročen z vnukinjo Nathaniela, ta pa je bil vnuk Nathana. Alliance zavarovalnica je imela kontrolni delež v Rio Tintu, ki je imel rudnike po Španiji, vendar je bil v izgubah. Leta 1873 sta francoska Rothschild Frères in angleški N. M. Rothschild kupila in razvila špansko Rio Tinto v uspešno podjetje. S preoblikovanjem in svežim kapitalom so Rothschildi spremenili Rio Tinto v donosen posel. Do leta 1905 so imeli več kot 30-odstotni delež v podjetju.

Nathan je imel svoje agente, ki so mu prinašali novice običajno 12 ur pred uradno objavo. Primer, kako dobro je bil Nathan obveščen oziroma kakšno prednost je imel pred ostalo javnostjo, je dejstvo, da je leta 1830 angleška vlada zaprosila podjetje East India,⁹ naj zmanjša dividende, za kar je Nathan vedel in jih prodal prej po višji ceni, preden je vrednost delnice padla po uradni objavi. Nathan je umrl leta 1836, v oporoki je vsaki hčerki zapustil 100.000 funtov (približno 9,7 milijonov evrov) pod pogojem, da bodo imele dovoljenje bratov in matere, ko se bodo poročale, drugače bodo ostale brez dediščine. Poroke so za Rothschilde pomenile le posel. Imel je štiri sinove, med katerimi je bil Lionel,¹⁰ ki je prevzel njegove posle. Ta je imel lahko delo z denarjem, ki mu ga je zapustil oče, da ga je uporabljal kot politično orožje (Leese, 1940, str. 15).

Lionelu je bilo v interesu, da se Anglija politično in gospodarsko razvija, zato je odobril posojilo angleški vladi, da je kupila kontrolni delež delnic Sueškega prekopa in tako prevzela kontrolo nad njim. Lionelov najstarejši sin Alfred de Rothschild je postal direktor angleške centralne banke in je predstavljal angleško vlado na mednarodni denarni konferenci v Bruslju. Londonska podružnica je najprej delovala pod vodstvom Leopoldovih sinov Lionela in Anthonya, pozneje pa je posle prevzel Evelyn de Rothschild, ki se je upokojil leta 2003. Od leta 2003 vse posle vodi David de Rothschild.

1.2.1.3 Pariška podružnica

Pariško podružnico je odprl James Mayer de Rothschild leta 1812. Ustanovil je banko de Rothschild Frères s pomočjo svojih bratov Nathana iz Londona, Solomona z Dunaja, Karla iz Neaplja in Amschela, mlajšega, iz Frankfurta. James je bil neverjetno uspešen pri svojih poslih v Franciji. Bil je tako uspešen kot investitor in posojevalec denarja, da je postal bankir za kralja Leopolda I.¹¹ iz Belgije. K uspehu njegove banke je pripomoglo posojanje oz. financiranje evropskih vlad. Njegov uspeh se je deloma zmanjšal, ko so vlade našle druge vire financiranja, vendar so bili kljub temu Rothschildi zelo poslovno uspešni.

⁹ East India podjetje je bilo ustanovljeno leta 1600 (prenehalo delovati leta 1873) za potrebe trgovanja z Indijo in pozneje tudi s Kitajsko.

¹⁰ Lionel de Rothschild je bil sin Nathana Mayerja Rothschilda. Rojen je bil leta 1808, družinske posle pa je nadaljeval do svoje smrti leta 1879, ko je zapustil posle v upravljanje svojim sinovom Nathanu Mayerju, Alfredu in Leopoldu.

¹¹ Leopold I. je bil prvi kralj Belgije od leta 1831 po razglášení neodvisnosti od Nizozemske.

Po Jamesonovi smrti leta 1868 sta posle nadaljevala njegova sinova Gustave in Alphonse. Njegova zapuščina je bila težka dve milijardi frankov in dedovanje naziva barona. Med prvo svetovno vojno je podružnica Rothschildov v Franciji imela velike dobičke zaradi lastništva nad rudniki niklja, svinca in bakra (Leese, 1940, str. 26).

1.2.1.4 Dunajska podružnica

Po bitki pri Waterlooju je frankfurtska poslovalnica začela veliko poslovati z avstrijsko vlado in tako je bil Salomon von Rothschild poslan na Dunaj, da tam odpre podružnico leta 1816. Salomon je imel že veliko izkušenj v finančnem poslu, ki jih je nabral v Frankfurtu in preostalih mestih po Evropi. Posle na Dunaju je vodil tako dobro, da ko je prišlo vprašanje denarja v Avstriji, so bili Rothschildi zagotovo v ozadju. To je bil čas vpliva in moči Rothschildov. Med letoma 1817 in 1848 je bilo ocenjeno, da so bili odobreni krediti s strani Rothschildov v višini 130.000.000 funtov (približno 11 milijard evrov). Salomon je tudi veliko pripomogel k judovski skupnosti kot na primer leta 1833, ko ni bilo vnovične ustanovitve judovskih getov, ali 1844, ko so Judi dobili pravico do lastnine. S širitvijo revolucionarnega duha leta 1848 so prisilili Salomona, da je zapustil Avstrijo in se nikoli več ni vrnil. Umril je leta 1855. Šele njegov sin Anselm von Rothschild (rojen leta 1803, umrl leta 1874) je spet vzpostavil posle v Avstriji, ki jih je nato nadaljeval Salomonov vnuk: Anselmov sin Albert Salomon von Rothschild (rojen leta 1844, umrl leta 1911) leta 1874. Anselm je ustanovil avstrijsko banko Creditanstalt, ki je s časoma postala največja banka v takratni Avstro-Ogrski. Imela je podružnice v Pragi, Budimpešti, Brnu in Trstu. Creditanstalt je bil ustanovljen s podobnim namenom konkurence, kot je Nathan ustanovil Alliance zavarovalnico. Albert je bil po očetovi smrti največji delničar Creditanstalt, severne železnice (ang. *Northern Railway*), ki jo je financiral Salomon leta 1836, vendar je bila pozneje podržavljena. Do leta 1899 je imel Albert v lasti približno četrtino Bohemije, današnje Češke, podobne deleže je imel v spodnji Avstriji, na Moravskem in Madžarskem. Avstrijski Rothschildi so si lastili rudnike in železnice v Avstriji. Albertova sinova Eugen (rojen leta 1884, umrl leta 1976) in Luis (rojen leta 1882, umrl leta 1955) sta nadaljevala posle, ki bi si naj po nekaterih ocenah do leta 1933 lastila več kot polovico finančne in industrijske panoge v Avstriji. Vso premoženje so jim leta 1938 odvzeli Nemci (Leese, 1940, str. 31).

1.2.1.5 Neapeljska podružnica

Karl Mayer von Rothschild je bil poslan v Neapelj, da ustanovi še eno podružnico, kjer je navezal stike s tedanjo vlado Neaplja. Podružnica Rothschildov, imenovana C. M. De Rothschild & Figli, je postala glavna banka v Neaplju, ki je veliko posojala papeški državi in različnim kraljem v Neaplju. Zanimiv primer izvrševanja vpliva in moči Rothschildov je bil, ko je papež Pij IX.¹² zaprosil za posojilo za vnovično vzpostavljanje moči, mu ga Carl Rothschild ni odobril toliko časa, dokler ni papež odpravil judovskih getov in posebnih

¹² Papež Pij IX. je bil papež z najdaljšim stažem: 32 let od leta 1846 do svoje smrti leta 1878.

davkov za Jude ter razglasil svobodo gibanja. Po letu 1830 se je promet zmanjševal, še posebej s trgovanjem z državnimi obveznicami, kar je deset let pozneje pripeljalo do stagnacije podjetja C. M. De Rothschild & Figli. Usodni udarec za neapeljsko podružnico je bil, ko je italijanski revolucionar Giuseppe Garibaldi¹³ zavzel Neapelj in ustanovil začasno vlado. S tem se je končala zgodba o uspehu Rothschildov v Italiji za nekaj časa. (Leese, 1940, str. 36)

1.2.2 Doba od 1820 do 1850 – širitev poslov rodbine Rothschild

Poleg bančništva so se Rothschildi ukvarjali še z drugimi stvarmi. V Franciji in Avstriji so gradili in financirali mreže železnic. Na Dunaju se je Salomon zanimal za livarne. Vsi pa so se začeli ukvarjati s trgovanjem s plemenitimi kovinami, še posebej z zlatom.

1822 – Avstrijski vladar je dal bratom Rothschild nazive baron, le Nathan v Londonu je vljudno zavrnil naslov.

Grb, ki je bil sprejet, uporablja družina še danes, emblem znamenitih pet puščic, ki simbolično predstavlja enotnost bratov, skupaj z rdečim ščitom, iz katere izhaja ime družine, lahko vidimo na sliki 5.

Slika 5: Grb rodbine Rothschild

Vir: Statemaster, 2010.

1835 – Rothschildi so si zagotovili večinski delež v španskem podjetju Almadén, ki se je ukvarjalo z izkopom živega srebra.

Po živem srebru, ki je bistvena sestavina za rafinacijo zlata in srebra, je bilo veliko povpraševanja. Almadén je bil v tistih časih največji rudnik te kovine na svetu, kar je Rothschildom prineslo svetovni monopol v rafineriji plemenitih kovin.

¹³ Giuseppe Garibaldi (rojen leta 1807, umrl leta 1882) je bil italijanski revolucionar, politik in vojskovodja gibanja za italijansko neodvisnost.

Leta 1840 je N. M. Rothschild & Sons postal eden od posrednikov za angleško centralno banko za trgovanje s plemenitimi kovinami. Sčasoma so bile v obdobju zlata mrzlice ustanovljene agencije za trgovanje s plemenitimi kovinami v Kaliforniji in Avstraliji. Dobršen del stoletja so Rothschildi s pridobivanjem ključnih rudnikov v Španiji uživali v monopolu pri trgovanju z živim srebrom, ki se uporablja pri rafinaciji plemenitih kovin. Ko je leta 1852 N. M. Rothschild & Sons začel rafinirati srebro in zlato za Royal Mint in angleško centralno banko, so bile njihove zaloge živega srebra neprecenljive.

1845 – Banka de Rothschild Frères je financirala severno linijo železniške infrastrukture z dodeljeno koncesijo s strani francoske vlade.

Zmagovalni ponudnik pri dodeljevanju koncesije za izgradnjo železniške infrastrukture je bil James de Rothschild, ki je predvideval izgradnjo železniške proge med Parizom in Valenciennes, ki se je priključila na avstrijsko linijo, ki jo je zgradil njegov brat Salomon. James je postal pionir v izgradnji evropskih železnic kjer se je železniška infrastruktura razširila v deset evropskih držav.

1847 – Lionel de Rothschild je bil izvoljen v angleški parlament.

Ne glede na njegovo izvolitev se je od Lionela, preden je vstopil v parlament, zahtevalo, da zapriseže na Svetem pismu v krščanski veri, kar je kot Jud zavrnil. Njegov sedež v parlamentu je bil prazen 11 let vse do leta 1858, ko je bilo dogovorjeno, da lahko zapriseže kot Jud. Lionel je bil tako prvi član parlamenta judovskega porekla.

1.2.3 Doba od 1850 do 1880 – unovčevanje bogastva

Zgrajena so bila velika posestva, hiše, dvorci – Mentmore v Angliji in Ferrieres v Franciji, prvi od mnogih, ki so sledile po vsej Evropi in prav vse so bile napolnjene z umetniškimi deli. Narejeni so bili vinogradi Bordeaux v Mouton in Lafite.

Leto revolucij 1848 je pustilo družino skoraj nedotaknjeno, vendar je po poenotenju Italije leta 1861 privedlo do zaprtja neapeljske podružnice Rothschildov. Medtem je dejavnost z izdajanjem obveznic rasla in se širila, nadaljevalo se je odločno zbiranje finančnih sredstev Lionela de Rothschilda leta 1875 za izkop Sueškega prekopa, s čimer si je pridobival zanimanje britanske vlade.

Ob smrti barona Jamesa leta 1868 je prva generacija bankirjev Rothschild prišla h koncu. Kljub poistovetenju z državami, v katerih so živele naslednje generacije: Anglija, Francija, Nemčija in Avstrija, so družinske vezi ostale trdne, okrepljene z zavezujočim sporazumom o partnerstvu.

1872 – Channel Tunnel Society je bila ustanovljena za izgradnjo prvega predora, ki bi povezoval Anglijo s Francijo.

Kapital za izgradnjo predora je bil zbran z izdajo delnic, ki je bil zaupan podjetju N. M. Rothschild & Sons. Francoska družba za predor je bila ustanovljena leta 1875, polovico njenega kapitala je prispevalo podjetje Compagnie du Chemin de fer du Nord v Rothschildovi lasti. Do leta 1883 je bilo izkopanih slabih 2000 metrov, ko je angleška vlada zaustavila projekt, ker bi naj ta ogrožal varnost Anglije.

1873 – Rothschildi postanejo delničarji podjetja bakrenih rudnikov Rio Tinto.

Rudniki Ria Tinta so bili v Evropi največji viri bakra, ki je pred novimi delničarji pripadal najprej španski vladi. S svežim kapitalom se je vlagalo v nove zmogljivosti za prevoz rude. Do leta 1905 sta londonska in pariška podružnica Rothschildov imeli več kot 30 odstotkov delnic Ria Tinto.

1.2.4 Doba od 1880 do 1914 – nove priložnosti investiranja v dobi industrializacije

V Angliji so Rothschildi podprli novo podjetje The Exploration Company, ki se je ukvarjalo z iskanjem mineralnih virov po vsem svetu. Leta 1887 so zagotovili sredstva za ustanovitev podjetja De Beers za izkopavanje dragih kamnov v Afriki in Indiji.

Leta 1895 je Edmond de Rothschild (rojen leta 1845, umrl leta 1934), najmlajši sin barona Jamesa, obiskal Palestino. V naslednjih letih je podpiral številne judovske kolonije vse do njegove smrti leta 1934. V Angliji je Walter Rothschild (rojen leta 1868, umrl leta 1937) pokazal zanimanje za zoologijo in željo narediti eno izmed največjih svetovnih zbirk živali.

Leta 1901 so, ker ni bilo moškega naslednika, zaprli frankfurtsko podružnico. Po več kot stoletju so Rothschildi ostali brez poslovne povezave z mestom, iz katerega je izhajala bančna dinastija. Šele leta 1989 so spet odprli podružnico v tem mestu.

Centralna banka je ustanova, ki kontrolirano povečuje ali zmanjšuje količine denarja v obtoku, ki je pod vplivom določene avtoritete. Tako moč so imeli Rothschildi po Evropi, kjer so uveljavljali svojo moč nad tedanjimi kralji in vladarji. Do ustanovitve centralne banke v ZDA je ameriška državna banka izdajala denar na podlagi zlatega standarda, ko so bili bankovci unovčljivi za zlato. Tak standard se je obdržal do državljanske vojne. Pod vplivom Rothschildov se je bančni sistem spremenil. Avtoriteta za nadzor količine denarja je bila prenesena z državne vlade na zasebne banke oz. njihove bančnike. Banka Anglije je postala vzorčni model centralnih bank po svetu.

Do zgodnjega 20. Stoletja, natančneje do leta 1907, so ZDA uvedle in opustile že več centralnobančnih sistemov, ki so jih uzakonili bančni sistemi. Mednarodni bankirji z Rothschildi na čelu so se odločili poizkusiti ustvariti centralno banko v ZDA še tretjič zaradi lastnih interesov. Javnost in vlada sta bili zelo občutljivi na temo vzpostavitve centralne banke zaradi slabih izkušenj iz preteklosti. Za pridobitev pozornosti javnosti je bilo treba sprožiti incident, ki bi naposled tudi vplival na javno mnenje. Sprožene so bile govorice, da newyorška banka ne more poravnati vseh svojih obveznosti do komitentov. To je povzročilo množično paniko, ki je prizadela tudi druge banke. Ljudje so pred strahom, da bi izgubili svoje prihranke, množično dvigovali denar, tako so bile banke prisiljene unovčevati dana posojila, dolžniki pa so morali prodajati svoja imetja, kar je privedlo do spirale bankrotov.

Po paniki leta 1907 je nastala univerzalna potreba v spremembi vodenja, izdaje in krčenja denarja v obtoku. Kongres je izbral komisijo, imenovano monetarna komisija, s senatorjem Nelsonom W. Aldrichom na čelu, da bi preučili različne bančne sisteme. Komisija je naredila več ekskurzij v Evropo in pripravila v dveh letih izčrpno poročilo, ki je obsegalo 4000 strani. Bilo je veliko prerekanja med veliki bankirji in administracijo, kajti bankirji so hoteli vzpostaviti centralno banko, ki bi uravnavala količino denarja v trgu, administracija v vladi pa, da bi vlada kontrolirala denar in bi ustanovila decentraliziran bančni sistem.

Leta 1910 je bil sklican sestanek na posesti J. P. Morgana na otoku Jekyll ob obali Georgije, kjer so se sestali Paul Warburg¹⁴ (predstavnik Rothschildov, bil je član Rothschildovega podjetja Kuhn, Loeb & Company v ZDA), predsednik nacionalne mestne banke Frank A. Vanderlip in predstavnik J. P. Morgana Henry Davidson. Tam je nastal osnutek zakona o centralni banki, imenovani zakon o zveznih rezervah. Napisan zakon so nato posredovali senatorju Aldrichu, ki ga je potem predstavil senatu. Leta 1913 je bil s pomočjo obilnih donacij izvoljen za predsednika ZDA Woodrow Wilson, ki je že vnaprej privolil v za zameno za pomoč bankirjev pri volilni kampanji potrditev zakona o centralni banki. Predlog zakona je bil predložen kongresu dva dni pred božičem, ko je bila večina kongresnikov doma z družino. Zakon o zveznih rezervah je bil sprejet in predsednik Wilson ga je potrdil, kar je pozneje obžaloval (Armstrong, 1940).

1.2.5 Doba od 1914 do 1945 – 1. svetovna vojna in vpliv na premoženje Rothschildov

Banke Rothschildov so začele po prvi svetovni vojni enakomeren prehod k zviševanju sredstev za komercialne in industrijske potrebe, kot sta na primer londonska podzemna železnica Underground in F. W. Woolworth.

¹⁴ Paul Warburg je bil član bančne družine nemških Judov, rojen leta 1868 v Hamburgu, ki se je iz poslovnih razlogov preselil v ZDA in tam tudi zaprosil za državljanstvo, bil je arhitekt centralne banke v ZDA. Umrl je leta 1932 v ZDA.

12. septembra leta 1919 je bil obrnjena nova stran v dolgi zgodovini vpletenosti Rothschildov v zlato, kajti N. M. Rothschild & Sons je dobil stalen sedež za uravnavanje dnevne svetovne cene zlata, ki je bil podeljen s strani angleške vlade.

Do leta 2004 so vsak dan uravnavali oziroma določili svetovno ceno zlata, ki je bilo običajno določeno ob 11. uri. Odločitev je padla običajno v nekaj minutah, izjema je bila le leta 1987 z zlomom Londonske borze. Takrat je odločitev trajala 2 uri in 15 minut. Leta 2004 so se N. M. Rothschild & Sons usmerili v druge poslovne vode in vsakodnevni ritual uravnavanja cene zlata Rothschildov je prišel h koncu.

Velika kriza leta 1929 ni prizanesla niti Rothschildom, še posebej v Avstriji, kjer je Louis von Rothschild poizkusil rešiti največjo avstrijsko banko Creditanstalt pred propadom. Manj kot desetletje pozneje leta 1938 so nacisti zasegli imetje avstrijskih Rothschildov, kar je pripeljalo h koncu več kot stoletje trajajočo tradicijo bančništva Rothschildov v Avstriji.

1926 – N. M. Rothschild & Sons so pomagali preurediti in financirati ključne družbe podzemnih železnic v Londonu.

Železniško podjetje The Underground Electric of London Ltd je imelo kontrolni delež v podzemnih železnicah ter začelo izvajati projekte za razširitev mreže podzemne infrastrukture. Najpomembnejši projekt je bil razširitev linije Piccadilly Line iz Finsbury Park v Cockfosters na severu in od Hammersmith do Northfields na zahodu.

1.2.6 Doba 1945 do 1980 – okrevanje po 2. svetovni vojni in rast 1960. letih

Veliko Rothschildovih nepremičnin in umetniških zbirk je bilo pred vojno in po njej zaseženih. Vsi posli so bili usmerjeni v londonsko in pariško podružnico, ki sta se morali regenerirati.

V šestdesetih letih 20. stoletja so se ponudile nove poslovne priložnosti rodbini Rothschild. Angleške in francoske banke Rothschildov so se zavzemale za novo delovanje v ZDA, ki je pozneje podjetje postalo znano kot Rothschild Inc. V Londonu je N. M. Rothschild & Sons zavzel vlogo v novih evroobvezniških trgih.

Edmond de Rothschild je leta 1963 ustanovil švicarsko La Compagnie Financière Edmond de Rothschild (LCF). Banka se je kmalu razširila v polnopravno investicijsko banko in družbo za upravljanje premoženja z vrsto podružnic.

Večja osredotočenost na upravljanje podjetij in osebnega premoženja je vodila leta 1973 k oblikovanju novega upravljanja premoženja pod krilom skupine N. M. Rothschild & Sons, ki

se je osredotočala na širitev v svetovnem merilu, pozneje znano kot Rothschild Private Management Limited.

Leta 1953 je N. M. Rothschild & Sons financiral in vodil konzorcij za razvoj 60.000 kvadratnih milj kopnega v Novi Fundlandiji v Kanadi. Šlo je za najbolj ambiciozen in obenem tradicionalni projekt po drugi svetovni vojni, ki je bila več ali manj neznani teritorij Rothschildov.

Konzorcij je ustanovil podjetje British Newfoundland Corporation Limited. Ključ do razvoja regije je bila zgraditev elektrarne, ki bi izkoriščala energijo, ki so jo proizvajali slapovi Hamilton (pozneje so bili preimenovani v slapovi Churchill). Elektrarna je bila največji gradbeni projekt, ki je bil financiran iz zasebnega kapitala, sama gradnja pa je bila končana leta 1973.

Francoska podružnica Banque Rothschild je leta 1962 ustanovila podjetje Imétal za izkop mineralnih rudnin. Rudarstvo je bila le ena izmed investicij francoskih Rothschildov. 50 odstotkov krovne družbe za izkop mineralnih rudnin Le Nickel je bila prodana francoski vladi. Imétal se je strmo širil in rasel zaradi povečanega povpraševanja v ZDA in Angliji. Francoska podružnica Rothschildov je izgubila svoj delež v podjetju, ko je bila Banque Rothschild nacionalizirana, vendar so bili zaradi znanja, ki so ga imeli Rothschildi, in izkušenj v rudarstvu povabljeni, da se pridružijo nadzornemu svetu.

N. M. Rothschild & Sons v Angliji se je preselila v nove pisarne leta 1965. Ta poteza je bila simbolne narave Rothschildovih poslov, podobno, a le dve leti pozneje, so se preselili tudi Rothschild Frères v Franciji, pozneje preimenovan v Banque Rothschild, v nove in moderne pisarne nekje 150 let po ustanovitvi. Kot edini dve preživeli podružnici sta se začeli vedno bolj povezovati in sodelovati na poslovnih področjih.

1.2.7 Doba od 1981 do SEDANJOST – po 200 letih ostaja rodbina Rothschild vplivna in učinkovita sila v svetu bančništva

Zelo uspešna francoska podružnica je utrpela hud udarec, ko je bila Banque Rothschild leta 1981 nacionalizirana. ampak hitro se je pojavila nova priložnost. Ustanovila se je naslednica danes Rothschild & Cie Banque (RCB), ki je spet utrdila svoj položaj kot vodilno naložbeno podjetje.

Za osemdeseta leta 20. stoletja je bil značilen pojav mednarodne privatizacije. Rothschildi so bili v ta proces vključeni od začetka in razvili pionirsko vlogo, ki je danes razporejena v več kot tridesetih državah po svetu.

Ta globalni trend je pripomogel k prepородu Rothschildovih uradov, danes je mogoče najti pisarne v več državah po svetu, nadaljujejo dolgo tradicijo naložb, osnovano na več kot 200 letih znanja in izkušenj.

N. M. Rothschild & Sons je leta 1985 svetovala angleški vladi pri prodaji podjetja British Gas. To je bil najpomembnejši del privatizacije, ki so jo opravili Rothschildi kot pionirji iz leta 1971. Nadaljnje svetovalne vloge so bile sprejete v zvezi s privatizacijo British Steel in British Coal, kot tudi regionalne elektrarne, vodni viri itd. Tak svetovalni posel se je razširil v več kot 50 državah po vsem svetu.

Rothschildi so se vrnili v rodno mesto Frankfurt leta 1989, po napovedi londonske in pariške podružnice o odprtju hčerinske družbe v Frankfurtu.

Angleška vlada je imenovala N. M. Rothschild & Sons leta 2003 kot finančnega svetovalca za izdajo licenc mobilnih telefonov nove generacije 3G. N. M. Rothschild & Sons je sprejela zelo inovativen in uspešen proces kjer se podjetja na dražbi potegujejo za razpoložljive licence. Sčasoma so ta način prevzele tudi preostale vlade po svetu.

2 EKONOMSKI VPLIV RODBINE ROTHSCHILD

2.1 INVESTICIJE

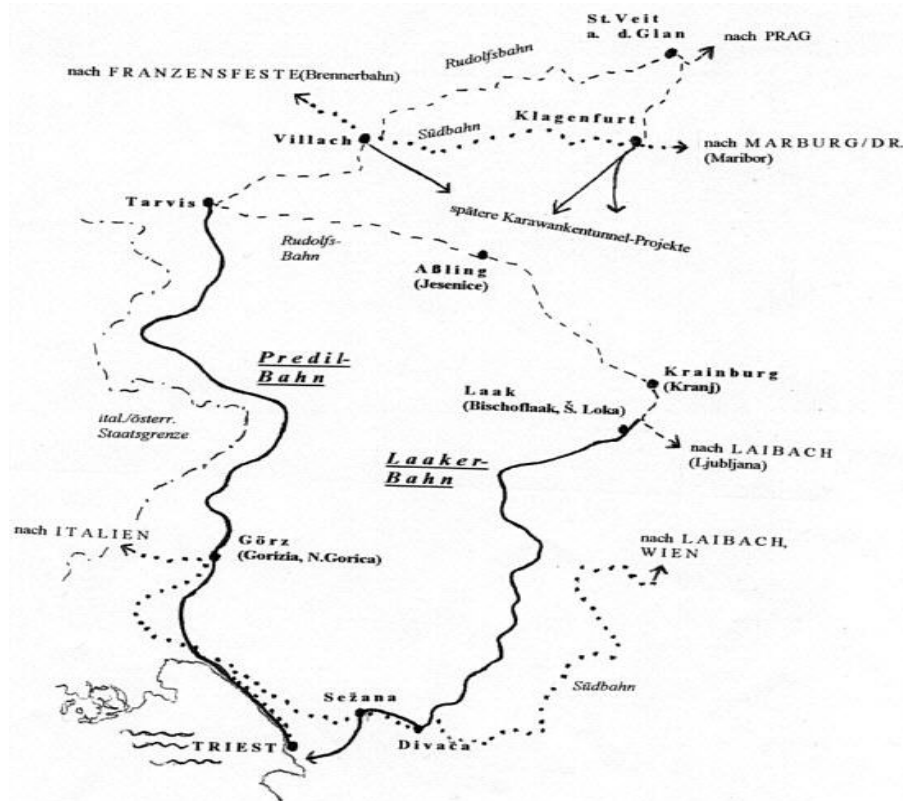
2.1.1 Železniška infrastruktura

Prve železnice so začeli graditi v Veliki Britaniji, vendar se je Nathanu investicija v železnice izmuznila. Povedano drugače, niso bile več na prodaj, ker so bile druge bančne hiše izjemoma pred Nathanom Rothschildom na pravem mestu ob pravem času.

Zaradi tega Nathan ni odnehal, vendar je takoj obvestil brate po evropskih podružnicah o dobičkonosnem poslu. Creditanstalt, ki ga je ustanovil Salomon von Rothschild na Dunaju v Avstriji, je Rothschildom zagotovil prevladujoč položaj pri razvoju železniške infrastrukture v srednji in zahodni Evropi. Ko je bilo ustanovljeno podjetje Imperial Lomardo Venetian in Central Italian Railway, je bilo izdanih prvič objavljenih delnic v vrednosti 6 milijonov funtov (približno 541 milijonov evrov), od tega je londonska hiša Rothschildov kupila delež v višini 1,2 milijona funtov (približno 108 milijonov evrov), ki je pozneje na novo ustanovljenem podjetju pomagala izdati obveznice v vrednosti 3. milijonov funtov (približno 270 milijonov evrov). Pariška hiša je kupila skoraj polovico obveznic, Creditanstalt pa vse preostale. S tem so si Rothschildi in njihovi družabniki zagotovili kontrolni delež nad več kot 960 kilometri italijanskih železnic (Ferguson, 2000, str. 144–145).

Podobni interesi so bili pri izgradnji zahodne linije od Avstrije do Bavarske v Nemčiji. Frankfurtska hiša je sodelovala pri eni izmed prvih železnic v južni Nemčiji, tako imenovane Taunusbahn, ki je povezovala Frankfurt z Wiesbadnom in pozneje še z Nassauom. Leta 1855 so se nemški Rothschildi pridružili konzorciju različnih podjetij za financiranje izgradnje bavarske južne železnice, ki je povezovala Nürnberg z Regensburgom, Münchnom in Passauom z avstrijsko mejo. Za Rothschilde je bilo pomembno tudi pridobiti si koncesijo za izgradnjo železniške povezave Dunaj, Linz in Salzburg, kjer so polovico vseh sredstev zagotovili francoski in avstrijski Rothschildi. Zaradi konkurence, ki jih je prehitela, da bi železniško infrastrukturo širili naprej proti vzhodu na Madžarsko, so se Rothschildi raje takoj preusmerili na jug z izgradnjo proti Sloveniji in na Hrvaško za povezavo Zagreb–Sisak. Prišlo je tudi do kooperacije med Rothschildi in Oppenheimerji, kjer so dobili koncesijo za izgradnjo železniške povezave avstrijske Koroške in Štajerske s Štajersko v Sloveniji. Leta 1858 je James kupil od avstrijske vlade za sto milijonov goldinarjev (približno 1 milijardo evrov) južno železnico (nem. Südbahn) za združitev povezave s Trstom v Italiji. Po združitvi je nastalo veliko podjetje South Austrian Lombardo Venetian and Central Italian. Na sliki 6 je prikazana načrtovana izgradnja južne železnice Rothschildov v Sloveniji (Ferguson, 2000, str. 146).

Slika 6: Prikaz izgradnje južne železnice v Sloveniji

Vir: Members, 2010.

Seveda so Rothschildi gradili železnice tudi po zahodni Evropi, še posebej v Franciji. James de Rothschild je dal zgraditi železnico od Pariza do St. Germaina leta 1837 in povezavo od Pariza do Versaillesa leta 1839. Po teh dveh uspešnih projektih je ustanovil podjetje Chemin

de Fer du Nord s projektom enormne razsežnosti takratnega časa. Zgradili so železnico, ki je povezovala Pariz z vsemi industrijskimi regijami na severu Francije. Ob javni objavi delnic v vrednosti 150 milijonov frankov (približno 520 milijonov evrov) je James podaril 7,5 milijona frankov (približno 26 milijonov evrov) v delnicah ministrom, politikom in novinarjem, kar je bila zelo strateška poteza, da si je potem zagotovil javno podporo pri oblasteh in javnih občilih. Rothschildi so si tako zagotovili spet nov vir prihodkov ter z izgradnjo železniške infrastrukture pripomogli k industrijski revoluciji (Ferguson, 2000, str. 146–147).

2.1.2 Surovine

V začetku 40. let 19. stoletja je londonska hiša Rothschildov našla nova nahajališča zlata v Kaliforniji in Mehiki, kar je hitro privedlo do odprtja svoje rafinerije v Londonu leta 1852. Še posebej v Mehiki sta bila vpletena brata Davidson v razvoj najobetavnejših rudnikov zlata. Eden izmed bratov je delal kot inženir pri podjetju Hamilton Smith, kjer so njegova poročila o rudnikih zlata El Calleo v Venezueli leta 1881 prepričala Rothschilde, da so tudi tam investirali. Po nekaj letih sta postala generalna direktorja novega podjetja Exploration, ki je bila ustanovljena s pomočjo Rothschildov. Sprva je podjetje Exploration le svetovalo delničarjem o različnih rudnikih, leta 1889 pa je postala delniška družba, ki se je začela obnašati bolj kot oglaševalska agencija, kajti londonsko borzo je preplavila z različnimi rudarskimi podjetji. Poleg samih dobičkov, ki so jih zaslužili Rothschildi s podjetjem Exploration (od leta 1889 do leta 1895 se je vrednost delnice početrila in izplačanih je bilo 200 odstotkov dividend), so še dodaten denar zaslužili z oglaševanjem podjetij (Ferguson, 2000, str. 485).

Preden je bila družba prvič javno objavljena na borzi, so kupili tudi delež v podjetju rudnika zlata v Gold Fieldsu v južni Afriki, po objavi pa so jo samodejno prodali s 25-odstotnim dobičkom. Nakup večinskega deleža rudnikov zlata je bil premišljen korak, osnovan na predvidevanju o prihodnosti svetovnega trga zlata. Povpraševanje po zlatu je še naprej naraščalo kljub povečani ponudbi, kajti vse več držav je prevzelo zlati standard njihovega monetarnega sistema.

Rothschildi se niso usmerili izključno v izkop in trgovanje z zlatom. V istem času se je povečalo povpraševanje po bakru kot dobrem prevodniku elektrike zaradi hitrega razvoja elektrotehnike. Londonska in pariška hiša Rothschildov sta kupili špansko podjetje Rio Tinto po poku »električnega mehurčka«, kar jim je omogočilo nižjo nakupno ceno podjetja ter obenem zagotovilo več kot 10-odstotno produkcijo bakra v Španiji. Po Rio Tintu je pariška hiša kupila še v Mehiki podjetje Boleo z rudniki bakra. Ustanovili so marketinški konzorcij s Leonardom Lewisom iz New Yorka in podjetjem Branders, Goldschmidt & Co. V začetku leta 1895 jim je uspelo potisniti ceno bakra nazaj na 50 funtov na tona. Nakup bakrenih rudnikov pa se ni končal tukaj, ampak se je nadaljeval še pri podjetju Otavi Minen und Eisenbahn Gesellschaft v nemški jugozahodni Afriki (Ferguson, 2000, str. 488).

Francoski Rothschildi so kot običajno imeli malo drugačne izkušnje od sorodnikov v Angliji. Alphonse de Rothschild (rojen leta 1827, umrl leta 1905) je imel investicije v rudarstvu. Konec 19. stoletja se je francoska hiša začela zanimati za španske rudnike srebra in svinca. Leta 1881 so ustanovili rudarsko in metalurško podjetje Peñarroya in do leta 1913 so v tem podjetju proizvedli 80 odstotkov ponudbe španskega srebra ter 60 odstotkov svinca. S kontrolnim deležem v Peñarroyi in ekskluzivni prodajnimi pravicami so postali edini in največji ponudnik na mednarodnem trgu svinca (Ferguson, 2000).

Ob istem času je Alphonse kupil 25-odstotni delež v podjetju Le Nickel z rudniki niklja. Načrt je bil zelo ambiciozen, do leta 1884 so pokupili večino evropskih rafinerij niklja s ciljem postati monopolist na trgu niklja, kot so ga že imeli pri svinču. Načrt pa je splaval po vodi, ko so odkrili nova nahajališča niklja v Kanadi, kar jih je prisililo k podpisu pogodbe o svobodni trgovini z ameriško-kanadskim mednarodnim podjetjem za nikelj.

Prav tako jih je zanimala ruska naftna industrija od leta 1860, ko so uvažali nafto iz ZDA. Leta 1879 so šli v partnerstvo s podjetjem za proizvodnjo kerozina v Španiji Deutsch de la Meurthe. Po iskanju zalog nafte je Rothschilde pripeljalo do naftnih polj okrog Bakuja v Rusiji. Tam so postali partnerji v podjetju Nobel Brothers Petroleum Co. in kupili še podjetje Batum Oil Refining and Trading Company v Rusiji, bolj znano pod kratico BNITO. Podjetji so opremili z 2000 tovornjaki za transport nafte in naredili skladišča nafte v Odessi ter rafinerijo v Novorossiysku. Na vrhuncu so kontrolirali tretjino ruskega naftnega izvoza (Ferguson, 2000, str. 490).

Konec 19. stoletja je bila doba divje rasti in razvoja trga nafte. Rothschildov ruski kerozin je bil prodajan prek dveh podjetij, pozneje pa so se povezali še z ruskim podjetjem Pollack & Co. in mednarodno banko Sankt Petersburg ter ustanovili novo podjetje Mazaut z namenom širjenja prodaje na domačem trgu. To je pomenilo, da so konkurirali gigantu, kot je bil Ruckerfellerjev Standard Oil. Podobno je bilo na azijskem trgu, kjer je bil največji tekmeč hitro rastoči Royal Dutch. Huda konkurenca je potiskala cene navzdol, zato so si prizadevali končati naftno vojno in ustanovili kartele med leti 1893 in 1895, kjer so se dogovarjali o višini dobičkov. Pogajanja Rothschildov s Standard Oil o sodelovanju so padla v vodo, zato so si prizadevali za združitev Shella in Royal Dutcha. Do združitve je prišlo, Rothschildi pa so celotne ruske naftne posle prenesli na združeni Shell in Royal Dutch v zameno za največje deleže v obeh podjetjih izmed vseh investitorjev. Samo šest let pozneje sta se izkazali ta zamenjava in investicija za zadetek v črno. Razvoj avtomobilizma je le še povečal dobičke in potrebo po nafti (Ferguson, 2000).

Poleg visoko dobičkonosnih rudarskih poslov Rothschildov je bila tudi politična svoboda. Ko je bila koncesija podeljena ali prodan del teritorija, se je zdelo, da so rudarska podjetja uživala popolno neodvisnost, še posebej, ko so bili rudniki v oddaljenih krajih ali delih sveta s pretežno rudarsko državno strukturo. Zanimanje za diamante so Rothschildi pokazali že leta

1882, ko je Natty poslal svojega agenta v Afriko v center rudarstva diamantov. Največja podjetja so bila takrat Kimberley, Bultfontein, De Beers in Anglo-African diamond minery company. Po nekaj mesečnih raziskavah je agent Rothschildov sklenil, da je poleg največjih podjetij veliko, več kot sto majhnih podjetji, ki so se uničevala med sabo zaradi velikega tekmovanja, zato je predlagal združitev teh podjetij v eno. Kljub ureditvi komisije za združitev v Londonu je načrt za izdajo delnic za združena podjetja privedlo do nejevolje preostalih rivalov in propadle sklenitve sporazuma o združitvi zaradi padca cen diamantov tako, da so Rothschildi za nekaj časa opustili idejo o diamantih (Ferguson, 2000, str. 491).

Pet let pozneje so poizkusili spet, vendar so bili tokrat osredotočeni na največja podjetja za izkop diamantov. Tržna vrednost Kimberley Central je bila leta 1887 ocenjena na slaba 2,5 milijona funtov (približno 279 milijonov evrov) in De Beers na 2 milijonov funtov (približno 223 milijonov evrov). Po pogajanju v Parizu in Londonu je prišlo najprej do združitve med De Beers in Compagnie Francaise, ki je bila ena izmed zadnjih neodvisnih podjetij na Kimberleyjevem nahajališču diamantov. Rothschildi so postali seveda največji delničarji. Marca leta 1888 so registrirali DeBeers Consolidated s tremi milijoni funtov ustanovitvenega kapitala. S stečajem podjetja Kimberley Central je leta 1889 DeBeers prevzel 93 odstotkov kapitala podjetja tako, da je končni nakup stal le desetino od ocenjenih 5,3 milijona funtov (približno 580 milijonov evrov). Po tem prevzemu je bilo relativno enostavno prevzeti še preostala manjša podjetja. Za poplačilo dolgov, ki jih je imel DeBeers zaradi prevzemov, so izdali obveznice v višini 1,75 milijona funtov (približno 191 milijonov evrov), od tega je kupilo skoraj 18 odstotkov obveznic podjetje Exploration, ki je bilo v lasti angleških Rothschildov. Z ustanovitvijo največjega podjetja za izkop diamantov je bil v nadzorni svet izvoljen Carl Mayer. Rothschildi so z večinskim lastništvom imeli nadzor nad 98 odstotki proizvodnje diamantov v Afriki. Do leta 1900 so zasedli izreden položaj na svetovnem trgu surovin, dragih kamnov, zlata in nafte. Vedno znova so vlagali v nove rudnike ali investirali v podjetja tako, da so lahko kartelizirali ali kako drugače uravnavali mednarodni trg surovin (Ferguson, 2000).

2.1.3 Investicije po svetu

Rothschildi so ne glede konkurence v Evropi ostali v svoji ligi na globalni ravni. Ko kontinenti še niso bili povezani s telegrafom, so bili še v večji prednosti. Povezava prek telegrafa med Evropo in Severno Ameriko ter Indijo ni bila vzpostavljena do leta 1866, do Latinske Amerike do leta 1869 in do Avstralije 1873. V teh delih sveta so imeli Rothschildi tradicionalen sistem svojih agentov, ki so občasno poročali. Evropski agentje so tudi po iznajdbi telegrafa nadaljevali svoje delo kot na primer v Bruslju, Madridu, Carigradu in pozneje še v Italiji, njihova vloga se je zmanjšala, ampak povezave in zaupne politične informacije so ostale na najvišji stopnji. Večjo strateško vlogo so imeli agentje v oddaljenih krajih (Ferguson, 2000, str. 114).

Kriza leta 1848 je izpostavila težavo zagona novih poslov čez Atlantik, še posebej, ko je samo en agent Rothschildov zavzel položaj neodvisne moči v New Yorku. Deloma je za to kriva tudi zamenjava predstavnika zaradi nezaupanja z družinskim članom, ko je James istega leta poslal nečaka Alphonsa v New York. Tudi mati Alphonsa Betty je hotela, da se ustanovi nova podružnica v Severni Ameriki, čeprav tradicionalno v družini Rothschild ženske niso imele pravice sodelovati pri poslih. Ideja o novih poslih se je razvijala naprej po vrnitvi Alphonsa leta 1849. V Parizu so bile narejene strategije o razvoju podružnice v New Yorku, vendar se to nikoli ni zgodilo, dokler se Alphonse ni vrnil, kar se je pozneje poznalo pri prvi svetovni vojni (Ferguson, 2000).

Vzpostavili so posle v Mehiki, ki niso obsegali le kreditiranja plačilno nesposobne države, ampak tudi investicije v rudnike živega srebra in premoga ter livarne železa. Pomembno je izpostaviti tudi razvijanje poslov v Braziliji. Nathan je že v začetku 19. stoletja posloval z Brazilijo, vendar je bilo potem poslovanje med londonsko hišo Rothschildov in Brazilijo dve desetletji omejeno zaradi pogostih menjavanj vlad v največji državi južne Amerike. To se je spremenilo z izbruhom vojne med Argentino in Urugvajem leta 1851, kar je povzročilo stroške Braziliji, ki je bila primorana vzeti posojila v višini 1 milijona funtov (približno 112 milijonov evrov) pri starih poslovnih partnerjih N. M. Rothschild. Hiter razvoj brazilske železniške infrastrukture je povzročil nove finančne potrebe. Sledila so posojila slabih 5 milijonov funtov (približno 560 milijonov evrov) železniškemu podjetju Bahia & San Francisco ter vladi v vrednosti 3 milijonov funtov (približno 336 milijonov evrov) za financiranje izgradnje železnice. Kriza brazilske valute, ki je sledila, je pomenil le nov posel za Rothschilde v vrednosti posojila slabih 4 milijonov funtov (približno 448 milijonov evrov), ki jih je brazilska vlada porabila za pokritje javnih dolgov. Do leta 1852 je brazilska vlada s pomočjo N. M. Rothschild & Sons izdala obveznice v višini 142 milijonov funtov (približno 16 milijard evrov). Na splošno povedano je bil to začetek ekskluzivnega sodelovanja ter finančnega razvoja med Brazilijo in Rothschildi (Ferguson, 2000, str. 115–118).

Azija je bila v primerjavi z Brazilijo skoraj nedotaknjena do leta 1850, ko je sledila širitev poslov tudi v ta del sveta. Na začetku so iz Azije uvažali le čaj in svilo za zameno zahodnega srebra in indijskega opija; nekateri zgodovinarji omenjajo dobo Rothschildovega Orienta. Londonska hiša Rothschildov je imela v Aziji zvezo s šanghajskim trgovskim podjetjem Cramptons, Hamburg & Co, ki so ji redno pošiljali srebro iz Mehike in Evrope. Trgovanje s srebrom je postal glavni posel, čeprav se je N. M. Rothschild & Sons zanimal za indijski opij. Bili so tako uspešni, da so imeli poslovalnice na Kitajskem, Indiji in tudi manj razvitih azijskih državah. Poleg rudnikov zlata v Ameriki so Rothschildi začeli investirati v rudnike zlata v Avstraliji.

S kontrolo nad rafinerijami in rudniki je bil Rothschildom omogočen edinstven sistem trgovanja, ko je londonska hiša kupovala ameriško in avstralsko zlato na račun francoskih Rothschildov prek londonskih posrednikov v Pariz. Ne samo, da so bili posli dobičkonosni,

ampak je tak način poslovanja postal tudi del mednarodnega denarnega sistema takratnega časa (Ferguson, 2000, str. 119–122).

2.2 POSLOVANJE V 20. STOLETJU IN VNOVIČNA ZDRUŽITEV RODBINE ROTHSCHILD

Čeprav so mediji izpostavljali družino Rothschild kot vplivno družino, je bila londonska hiša Rothschildov relativno majhna v primerjavi s konkurenti na finančni četrti v Londonu. Na Jacobovo pobudo so se usmerili v investicijsko bančništvo in ustanovili leta 1961 Rothschild Investment Trust (RIT) s tremi milijoni funtov ustanovitvenega kapitala, od katerega sta bili dve tretjini zbrani od zunanjih investitorjev. Pod Jacobovim vodstvom je podjetje raslo in ustvarilo letni dobiček pred obdavčitvijo v višini 20 odstotkov celotnega vloženega kapitala. Do leta 1970 je bil Rothschild investment trust združen še s štirimi Rothschildovimi investicijskimi družbami.

Pomemben korak RIT je bil združitev še s tremi investicijskimi družbami leta 1974, ki so vlagali v široki spekter investicij od nafte in plina do hotelov in hiš za dražbe. Ne glede na krizo v zgodnjih sedemdesetih letih prejšnjega stoletja je bil njihov bruto dobiček skoraj 7 milijonov funtov (približno 58 milijonov evrov) do konca desetletja, njihov kapital pa je narastel na 100 milijonov (približno 880 milijonov evrov) v primerjavi s 6 milijoni (približno 81 milijonov evrov) leta 1970. Za Jacoba, ki je bil star nekaj čez 40, je bil to hvalevreden dosežek. Podjetje Rothschild Investment Trust se je počasi oddaljevalo od dejavnosti matičnega podjetja N. M. Rothschild & Sons (Ferguson, 2000, str. 659).

Nov korak se je naredil tudi v upravljanju premoženja leta 1959 po vzorcu Philipa Hilla, Higginsona in Roberta Flaminga, ki je sledil bančništvu kot skrbnik za National Group's Shield Unit Funds kot eden izmed prvih skladov. Kmalu je sledilo neposredno upravljanje premoženja in za ta namen ustanovitev podružnice N. M. Rothschild Asset Management.

Zelo pomembno področje rasti je bilo korporacijsko bančništvo (ang. *corporate finance*), čeprav je bilo delano na tem področju v 40. letih 20. stoletja, je bilo malo narejeno s strani takratne glave družine Anthonyja. V bistvu je ironično, da je celo zavrnil predlog za vpogled o vlogi bank pri privatizaciji železnice, kot je to predlagala Churchilllova vlada leta 1953. Vendar so se stvari hitro obrnile, leta 1964 je bila odprta podružnica v Manchestru (prva po odhodu Nathana) in Leedsu. Prve izkušnje na tem področju so bile nespodbudne, kar je vplivalo tudi neizkušenost v novem sektorju, vendar so z izkušnjami prišli tudi uspehi. Do leta 1968 so bili na seznamu osmih najboljših svetovalnih družb v Angliji, kjer so organizirali pet pogodb v vrednosti 370 milijonov funtov (približno 5,4 milijard evrov). Dve leti pozneje so se prebile celo na lestvico najboljših pet svetovalnic v Angliji.

Bili sta še dve področji, pomembni za domače aktivnosti, N. M. Rothschild & Sons je pokazal zanimanje na področju, ki so bila v vzponu, kot so mediji in telekomunikacije. Investirali so v ATV,¹⁵ eden izmed neodvisnih televizijskih podjetij in v British Telemeter Home Viewing nekakšen predhodnik plačljive televizije (ang. *pay tv*). Poleg tega je bil Evelyn na čelu časopisov, kot so Beaverbook Newspaper, The Economist in pozneje še The Telegraph (Ferguson, 2000).

Stara povezava z zavarovalnico Alliance je bila spet vzpostavljena, ko je Sun Alliance pridobil delež v Rothschilds Continuation in Gresham Life. Do takrat je zanimivo N. M. Rothschild & Sons večino prometa ustvarila doma v Angliji, ne glede na to pa je v temeljih ostala mednarodna banka, obdržala pa je tudi interese v uravnavanju cen zlata, bili pa so še naprej glavni trgovci s plemenitimi kovinami, ne samo v Londonu, ampak tudi v New Yorku, Hongkongu in Singapurju.

V istem času je tradicionalno poslovanje kanaliziranja britanskega kapitala v čezoceanske investicije uspel nov dosežek razvoja evroobvezniškega trga. Leta 1966 so N. M. Rothschild & Sons vodili velik konzorcij za izdelavo plinovoda med Trstom in Ingolstadtom. Pomembnost Rothschildov pri razvoju je težko zanemariti. Njih so v bistvu zanimale države evropskega ekonomskega združenja. Guy, ki je bil takrat glava pariške hiše Rothschildov, je bil znan kot bankir evropskega ekonomskega združenja, enako pa je veljalo za njegove sorodnike v Londonu. Prvi korak v to smer je bil narejen leta 1960, ko sta N. M. Rothschild & Sons in Warburg objavili oz. dali na borzo prvo nemško podjetje po drugi svetovni vojni August Tyssen Steel. Septembra 1967 je bila ustanovljena posebna skupina za projektiranje tunela med Anglijo in Francijo, kar so bile že viktorijanske sanje. Izkop se je začel leta 1981.

Najbolj dolgoročna ideja Rothschildov je bil načrt za novo valuto, imenovano »eurco« (european composit unit), osnovano na vrednosti devetih evropskih valutah. Predhodnik evra je bil primarno praktičen odziv na problem deprecijacije funta nasproti nemški marki. Ideja je bila ponuditi investitorjem 15-letne obveznice z vrednostjo 30 milijonov eurcosov (približno 16 milijonov evrov) pri 8,5-odstotni obrestni meri. Poskus je bil več kot uspešen, kajti danes plačujemo v valuti evro (Ferguson, 2000).

Logično nadaljevanje angleških Rothschildov je bila finančna integracija z evropsko celino in ustanovitev nekakšne medkanalske institucionalne povezave. Za primer leta 1966 sta N. M. Rothschild & Sons in National Provincial Bank združili moči pri ustanovitvi nove evropske banke z 1 milijonom funtov (približno 15 milijonov evrov) ustanovitvenega kapitala. Očitna strategija Rothschildov je bila vnovična vzpostavitev povezave med angleškimi in francoskimi Rothschildi, vprašanje je bilo le, če sta ti dve polovici starih partnerjev še združljivi.

¹⁵ ATV ali Associated Television je bila britanska televizijska družba, imetnica različnih dovoljenj za oddajanje od leta 1955 do leta 1981.

Povojna izkušnja francoskih Rothschildov je bila drugačna od njihovih sorodnikov v Angliji. Starejši člani francoskih Rothschildov niso preživeli druge svetovne vojne. Robert je umrl leta 1946, Eduard pa tri leta pozneje, tako so Guy in njegova bratranca Alain in Elie podedovali znatno premoženje de Rothschild Frères, ki je bilo ocenjeno na okrog 1 milijon funtov (približno 35 milijonov evrov). V to oceno ni bilo vključeno premoženje v La Compagnie du Nord in njihove investicije v multinacionalnih podjetjih, kot so Rio Tinto, Peñarroya in Le Nickel. Ko je nova zakonodaja dovolila Guyu in njegovim partnerjem združiti premoženje v v en sam investicijski sklad Societe d'Investissement du Nord, je celotni kapital leta 1953 znašal 17 milijonov funtov (približno 400 milijonov evrov). Spekter investicij je bil velikanski, do leta 1964 je imel La Compagnie du Nord deleže v 116 različnih podjetjih, ampak kot v preteklosti, so v ospredju ostali rudniki. Čeprav so bili tudi neuspehi povezani z dekonolizacijo Mavretanije in Alžirije, je vseeno ambiciozni Guyjev načrt obrodil sadove, ko je v poznih 60. letih prejšnjega stoletja Le Nickel prevzel Peñarroyo in različna druga gospodarska podjetja. Ko je podjetje za proizvodnjo aluminija Henry Kaiser odstopilo od načrta širjenja Le Nickla, je Guy prodal polovico podjetja Le Nickel državnemu podjetju in ustvaril novo podjetje Imetal kot nekakšno naslednico Le Nickla, ki je nadaljevala interese Rothschildov v rudarstvu. Ni trajalo dolgo, preden je Imetal prevzel dve tretjini Pittsburgh Copperweld in delež v državni British Lead Industrie Group (Ferguson, 2000).

Guyjev glavni cilj v tem času je bilo uspešno konkurirati francoskim združenim bankam, ki so po poslovni uspešnosti presegale banko de Rothschild Frères. Čeprav je pariška hiša Rothschildov povečala depozite v banki za sedemkratnik v prvih dveh desetletjih po drugi svetovni vojni, je bil njihov kapital ocenjen na le skupno 421 milijonov frankov (približno 42 milijonov evrov), ko je bilo prvič objavljeno leta 1965 v primerjavi z 210 milijardami frankov (približno 20 milijard evrov) konkurenčnega podjetja Credit Lyonnais. Taka razlika je postala mogoča s koncem zakonskega razlikovanja med bankami in depozitnimi bankami leta 1967.

Po 150 letih je de Rothschild Frères postala Banque Rothschild družba z omejeno odgovornostjo, z ustanovitvenim kapitalom okrog 3,5 milijona frankov (približno 348 tisoč evrov) in novo moderno stavbo. Guy je načrtoval, da bi zbral čim več sredstev s širokega spektra strank v najširšem možnem območju. Uradno je bila nova struktura lastništva Banque Rothschild razčlenjena. Trije partnerji so imeli le 30 odstotkov delnic, ostalo pa je imelo podjetje La Compagnie du Nord, ki je imelo nekje 20.000 delničarjev, ampak dokler so imeli Rothschildi prevlado v La Compagnie du Nord je bila demokratizacija lastništva le na papirju. Velikost La Compagnie du Nord je hitro rastla in med letoma 1966 in 1968 se je njen kapital povečal z 52 milijonov frankov (približno 5 milijonov evrov) na 335 milijonov frankov (približno 33 milijonov evrov), ko je pa Banque Rothschild dokončno prevzela La Compagnie du Nord leta 1978, je njihov kapital znašal 13 milijard frankov (približno 4,5 milijard evrov).

Ne glede na razlike struktur med Banque Rothschild in N. M. Rothschild & Sons je bil proces združitve francoskih in angleških Rothschildov zagnan leta 1962, ko je francoska hiša

investirala v novo podjetje Rothschilds Second Continuation z Guyjem na čelu, ki bi naj promovirala združitev Rothschildov. Sledile so investicije in prevzemi skupnih podjetij. Pariška hiša je kupila 60 odstotkov delnic podjetja Five Arrows. To je bilo holdinško podjetje, ki je upravljalo interese v rudarstvu angleških Rothschildov v Kanadi. Londonska hiša je potem združila moči z Warburgi in dvema preostalima podjetjema članov francoskih Rothschildov v konzorcij Cogifon. V prihodnjih letih sta obe hiši Rothschildov sodelovali pri ustanovitvi European Property Company. Leta 1968 je Guy de Rothschild postal partner pri N. M. Rothschild & Sons in Evelyn iz angleške hiše je bil imenovan za direktorja banke Banque Rothschild. Pomemben razvoj v tem kontekstu je bilo preoblikovanje podružnice Amsterdam Overseas v New Court Securities, kjer so bili delničarji ne le Banque Rothschild, ampak tudi Edmondova ženevska Banque Privée (Ferguson, 2000).

Vse od sredine 70. let prejšnjega stoletja je Jacob hotel, da se N. M. Rothschild & Sons združi z drugo mlajšo banko S.G. Warburg.¹⁶ Ta naveza Rotschild – Warburg bi razširila svoje storitve v največji možni spekter financ oz. finančnih storitev, vendar je temu načrtu nasprotoval Evelyn in celo Jacobov oče Victor. Alternativa je bila združitev N. M. Rothschild in Rothschild International Trust, tako da bi lastništvo in kontrola ostala v rokah družine. Za Evelyn in Victorja je bilo pomembnejše ohraniti kontrolo v družini kot širiti posle na vsak račun.

Od vsega začetka se je N. M. Rothschild specializiral za opravljanje storitev za potrebe vlad, povezano primarno s posojili vladam, le občasno pa je sodeloval pri prodaji državnega premoženja. Od začetka 80. let 20. stoletja pa je sodelovanje pri prodaji državnega premoženja postalo najpomembnejše področje delovanja, ko si je takratna vlada Margaret Thatcher zadala cilj zmanjšati vpliv države v gospodarstvu. Rothschildi so hitro odkrili prednosti in možne dobičke sodelovanja pri denacionalizaciji. Začetki vključevanja v proces privatizacije je mogoče zaslediti pred vlado Margaret Thatcher, vendar ne neposredno. Victor je s svojimi zvezami in kot odgovorni pri podjetju Eduard Health's Central Policy Review Staff med 1970 in 1973 pripeljal Rothschilde nazaj v središče dogajanja in neposredno povezal ter vzpostavil komunikacijo s politiki, kar je bilo tudi njihovo jedro uspeha v 19. Stoletju (Ferguson, 2000).

N. M. Rothschild & Sons je največje uspehe pri svetovanju požel med letoma 1985 in 1986, ko je svetoval pri prodaji British Gas, kjer je bila vrednost podjetja British Gas ocenjena na 6 milijard funtov. Vidnejši posli so bili še pri British Petroleum, ki je prodajala dobrih 31 odstotkov državnega deleža in izdajo novih delnic v vrednosti 1,5 milijarde funtov (približno 3,7 milijard evrov), svetovanje pri prodaji državnega podjetja za proizvod elektrike 12 lokalnim proizvajalcem, prodaja British Steel, kjer je bila vrednost podjetja 2,5 milijarde funtov (približno 6 milijard evrov), sodelovanje pri privatizaciji British Rail, British Coal, Ireland Electricity ter svetovanje vladi za nepremičninske kredite in kredite za študente.

¹⁶ Ustanovitelj banke S. G. Warburg banke je bil nemški Jud Siegmund George Warburg, ki je tesno sodeloval z družino Rothschild.

Zanimivo pri tej radikalni privatizaciji je bilo, da so vladni kritiki spregledali oz. niso posumili, da bi lahko šlo za kakšno povezavo med vlado in finančno četrtjo Londona Cityja. Po volitvah 1992, ko so zmagali konservativci, je bilo jasno vidno, da so bili predsednik zgornjega doma Norman Lamont, minister Tony Nelson in minister za okolje John Redwood nekdanji uslužbenci N. M. Rothschild & Sons.

Veliko tujih vlad je sledilo angleškemu modelu privatizacije in med postopkom privatizacije se je veliko vlad obrnilo na N. M. Rothschild & Sons kot vodilnega strokovnjaka na tem področju. Samo v letu 1988 je N. M. Rothschild & Sons obravnaval enajst privatizacij v osmih različnih državah. V letih 1996 in 1997 je so svetovali brazilski vladi pri prodaji deleža podjetja rudnikov železa Companhia Vale do Rio Doce, v Zambiji pri privatizaciji industrije bakra in Nemčiji pri privatizaciji Deutsche Telekom, kjer je bila vrednost podjetja ocenjena na šest milijard funtov (Ferguson, 2000).

Gledano kot celota je bil ta velikanski korak z javnega v zasebni sektor eden izmed najpomembnejših razvojev svetovnega gospodarstva v poznem dvajsetem stoletju, primerljivo z ustvarjanjem mednarodnega trga za vladne dolgove v devetnajstem stoletju.

Prispevek N. M. Rothschild & Sons k privatizaciji močno spominja na zgodnjo vlogo glavnega arhitekta modernega trga obveznic. Svetovanje vladam pri privatizaciji je bilo le del bančnih poslov pri korporacijskih financah od leta 1979. Vsesplošno so bili pomembnejši dobički bank v zasebnem sektorju. Do leta 1987 je skupina Rothschild v svojem upravljanju imela sredstva za več kot 10 milijard funtov (približno 23 milijard evrov). Zadnji razvoj 80. let 20. stoletja je bil transformacija New Court Securities (anglo-francoska Rothschildova podružnica) v Rothschild Incorporated, ki je hitro pridobivala stranke iz vrst korporacijskih podjetij.

Večji kontrast izkušenj v osemdesetih letih prejšnjega stoletja so imeli francoski Rothschildi. Ko se je Guy upokojil kot predsednik uprave banke Banque Rothschild in Imetala leta 1979, je prišla na vrsto nova mlajša generacija Rothschildov, zlasti Guyjev sin David, ki je začel svojo kariero v Peñarroyi leta 1968 in kot predsednik uprave La Compagnie du Nord. Zamenjava na vrhu je prišla v turbulentnih časih. Dobiček Banque Rothschild je padel z 20 milijonov frankov (približno 33 milijonov evrov) leta 1976 na 8,5 milijonov (približno 12 milijonov evrov) leta 1977 in prihodnja tri leta ni bilo nič kaj boljše. Dobiček leta 1980 je bil dobrih 18 milijonov frankov (približno 14 milijonov evrov), ki bi za podjetje velikosti N. M. Rothschild & Sons spoštovanja vredne številke, ampak za Banque Rothschild, deseto največjo depozitno banko v Franciji z depoziti več kot 3 milijarde frankov (približno 2,4 milijard evrov), je bilo le veliko razočaranje. Kombinacija velikosti in ranljivosti se je izkazala za usodno maja 1981, ko je na predsedniških volitvah zmagal socialist Francois Mitterand. Leta 1973 so socialisti sklenili pakt s komunisti o nacionalizaciji vseh bank in finančnih družb. Francoski Rothschildi so bili besni in so poskušali z zamudo razdružiti njihove industrijske in bančne posle, vendar je vlada z vetom zavrnila prošnjo in načrtno nadaljevala s ciljem

podržaviti vse banke, ki so imele depozite večje od milijarde frankov. 39 bank, vključno z Banque Rothschild, je bile nacionaliziranih. Banka, ki jo je ustanovil James Rothschild, je postala državna pod imenom Compagnie Européenne de Banque (Morton, 1998).

Ta prevzem pa ni bil podoben tistemu iz nacističnih časov. Bila je izplačana kompenzacija v relaciji vrednosti delnic konec leta 1980 s pripadajočimi dividendami, popravljenimi za inflacijo. V primeru Banque Rothschild je znesek znašal le 450 milijonov frankov, ko je družina Rothschild dobila tretjino vrednosti v obliki delnic. Tri leta pozneje je bila ustanovljena nova pariška hiša Rothschildov. Matično podjetje na novo ustanovljene pariške hiše je postala holdinška družba Paris Orleans Gestion, ki jo je ustanovil David s polbratom Eduardom in bratrancem Ericom pred nacionalizacijo Banque Rothschild. Preden so prepričali tedanjega ministra za finance Jacques Delorsa, da jim je podelil licenco za bančne storitve, so potrebovali tri leta in še takrat je vlada prepovedala uporabo družinskega imena, tako da je novo podjetje bilo ustanovljeno leta 1984 kot PO Banque. Lastništvo je bilo razpršeno, a vendar pod vplivom Rothschildov. Rothschild Continuation Holdings je imel 12,5-odstotni delež, Edmondova Compagnie Financière 10-odstotnega in Rothschild Bank AG 7,5-odstotnega.

Novo podjetje je bila zgodba o uspehu. V prvih treh letih se je vrednost delnice potrojila in v upravljanju do leta 1986 je bilo 273 milijonov funtov (približno 677 milijonov evrov), od tega je bilo 4 milijone funtov (približno 10 milijonov evrov) lastnega ustanovitvenega kapitala. S porazom socialistov in zmago Jacquesa Chiraca kot ministrskega predsednika leta 1986 je bil razplet popoln. Oktobra istega leta so Rothschildi zahtevali, da se ime podjetja PO Banque preimenuje v Rothschild & Associés (pozneje pa kot Rothschild & Cie Banque). Pariška hiša Rothschildov je spet postala močno vpletena v francoske korporacijske posle in finance in je bila med petimi vodilnimi bankami v Franciji, ki so se ukvarjale s podobnimi posli (Ferguson, 2000).

Druga »renesansa« francoskih Rothschildov je bila posledica velikega angažiranja Evelynna za vzpostavitev nekakšnega sistema mednarodnega partnerstva med Rothschildi. Odprli so Rothschild Continuation Holdings, AG, kot matično podjetje za širitev Rothschildovih poslov. Prvič po prvi svetovni vojni so bili narejeni uradni koraki k združitvi družine, kar je prej onemogočala politična nestabilnost. Tukaj bi lahko rekli, da je bila Evelynova strategija, da lahko Rothschildi združijo moči, tradicionalne vrednote družinskih podjetij globalnega pomena, nekakšna moderna različica starega, a preverjenega Rothschildovega sistema, v centru tesno povezana skupina podjetij, vodena s strani družinskih članov, in široko mrežo podružnic in agencij z različnimi stopnjami avtonomije (Morton, 1998).

Struktura je posplošena in navedene so le najpomembnejše poslovalnice zaradi preštevilnosti vseh podjetij pod vplivom družine Rothschild. Na vrhu piramide je Rothschild Holdings, AG, v Švici, iz katere izhajajo ostala podjetja:

VELIKA BRITANIJA:

N. M. Rothschild & Sons Ltd.
Rothschilds Continuation Ltd.
N. M. Rothschild Corporate Finance Ltd.
Rothschild Asset Management (RAM)

KANALSKI OTOKI:

N. M. Rothschild & Sons Ltd.
Rothschild Asset Management Ltd.

FRANCIJA:

Rothschild & Cie Banque
Rothschild & Cie

ŠVICA:

Rothschild Bank, AG

NIZOZEMSKA:

Rothschild Europe BV
Rothschild Asset Management International Holdings

ZDA:

Rothschild North America Inc.
Rothschild Asset Management Inc.

AVSTRALIJA:

N. M. Rothschild & Sons Ltd.
N. M. Rothschilds Australia Holdings Pty Ltd.
Rothschild Australia Asset Management

HONGKONG:

N. M. Rothschild & Sons Ltd.
Rothschild Asset Management Ltd.

SINGAPUR:

N. M. Rothschild & Sons Ltd.

N. M. Rothschild & Sons je mednarodno podjetje s širokim geografskim dosegom, kar spominja na sistem Rothschildovih hiš po Evropi, ki so jih razvili sinovi Mayer Amschla po letu 1815. Vendar pa je podjetje N. M. Rothschild & Sons kontrolirano prek švicarskega podjetja Rothschild Concordia, AG, ki ima večinski delež v Rothschilds Continuation Holdings, AG. Tesno s tem je povezana struktura Paris Orleansa holdinškega podjetja, ki

kontrolira 37 odstotkov delnic podjetja Rothschild & Cie Banque v Parizu, okrog 40 odstotkov Rothschild North America, 22 odstotkov Rothschild Canada in 40 odstotkov Rothschild Europe. Poleg navedenih podjetij so bile še manjše podružnice, ki so spominjale na agencije iz 19. stoletja.

Zgodovinski korak se je zgodil maja 1989, ko sta londonska in pariška hiša Rothschildov objavili, da bosta spet odprli podružnico v Frankfurtu, od koder je družina Rothschild izvorno izhajala. Dve meseca pozneje so odprli podružnico v Italiji in leto pozneje še podružnice v Španiji in Portugalski. Ta mreža pa ni bila omejena le na Evropo. Od leta 1997 so bile odprte poslovalnice še v Argentini, Bermudih, Kajmanskih otokih, Braziliji, Kanadi, Čilu, Kolumbiji, Malti, Mehiki, Novi Zelandiji, Poljski, Rusiji, Južni Afriki in Zimbabveju.

Brez obotavljanja lahko rečemo, da obstajajo velike razlike v strukturi skupin današnjih Rothschildovih hiš v primerjavi s petimi hišami Rothschildov sredi 19. Stoletja, ampak obstaja tudi veliko podobnosti. Podružnice po Evropi, celotni Ameriki (severni, srednji in južni) ter Aziji igrajo podobno vlogo, kot so Rothschildovi agentje 150 let nazaj. Najpomembnejša razlika od preostalih finančnih ustanov je, ta, da sta lastništvo in vodenje podjetja vedno in izključno rezervirani le za družinske člane. V 19. stoletju so se vseh pet bratov in pozneje njihovi sinovi občasno dobivali v eni izmed evropskih poslovalnic ter se dogovarjali za posle in partnerske pogodbe. Danes to dela 6 članov družine, ki zasedajo 37 sedežev v nadzornem svetu (vključno s položaji predsednikov in podpredsednikov uprave) v 15 glavnih podjetij skupine N. M. Rothschild & Sons. V 19. stoletju so bili družinski člani v poslu le teoretično enakopravni. Glede na določbe, kapital in vodstvo je vedno morala biti ena dominantna oseba družine nad preostalimi člani, neke vrste glave celotne družine, kar je v svoji oporoki že omenjal sam ustanovitelj te uspešne družine Mayer Amschel Rothschild. Enako velja za današnji čas. Po upokojitvi Evelynna leta 2003 je njegovo mesto kot glava družine in poslov prevzel David, ki je ključna oseba v več podjetjih in podružnicah družine Rothschild po celem svetu (Ferguson, 2000, str. 660–684).

2.3 KRIZNI ČASI RODBINE ROTHSCHILD

2.3.1 Prva svetovna vojna

Ni nobenega dvoma, da je družina Rothschild služila na račun prve svetovne vojne zaradi potreb orožja, niklja in diamantov, ki so jih proizvajala njihova podjetja, vendar je bil neto učinek pri poslih z vojno negativen. Po letu 1914 v začetku prve svetovne vojne so bile prekinjene kooperacije med dunajsko hišo Rothschildov in njihovimi sorodniki v Londonu in Parizu. Prav tako je bila prekinjena povezava med Rothschildi in nemškimi bankirji, kot so Bleichrödersi, Warburgi in družba Disconto. Čezoceanski posli, ki so jih financirale vse Rothschildove hiše, so bili moteni najprej zaradi vesplošne panike na finančnih trgih, nato pa še blokade zaradi podmornic, ki so potapljalje čezoceanske ladje, pomembne za poslovanje.

Monetarni sistem, ki je temeljil na zlatem standardu, iz katerega se je razvilo uspešno poslovanje Rothschildov, je prenehal delovati, saj je večina držav, vpletenih v vojno, prekinila konverzacijo svoje valute za zlato. Železnice, ki so jih financirali po celotni zahodni Evropi, so sedaj prevažale vojake na fronto. Rothschildi so se prvič znašli na mestu, kjer so morali plačevati velike davke na dohodek in dedovanje. Tabela 1 kaže izjemno zmanjšanje kapitala londonske hiše med vojno, leta 1915 pa je bilo podjetje N. M. Rothschild & Sons izpodrinjeno s prvega mesta največje banke v Veliki Britaniji po skoraj sto letih. Eden izmed razlogov zmanjšanja kapitala je bilo držanje vladnih obveznic ter odločitev Alfreda, da dvigne svoj delež v višini milijona funtov leta 1918.

Tabela 1: Kapital šestih največjih bank Velike Britanije od leta 1913 do leta 1918 v funtih

Leto	N. M. ROTHSCHILD & SONS	BARING BROTHERS	SCHRÖDERS	KLEINWORTHS GREENFELL	MORGAN	MIDLAND
1913	7.844.642	1.025.000	3.544.000	4.401.160	1.053.201	4.349.000
1914	6.367.906	1.025.000	3.535.000	4.423.149	924.490	4.781.000
1915	4.618.511	1.025.000	3.095.000	4.399.534	1.127.367	4.781.000
1916	4.521.846	1.025.000	3.054.000	4.332.986	1.185.942	4.781.000
1917	4.720.609	1.025.000	3.104.000	4.507.339	1.413.702	5.189.000
1918	3.614.602	1.025.000	3.159.000	4.669.483	1.454.205	7.173.000

Vir: N. Ferguson, The House of Rothschild 1848–1998, 2000, str. 618.

Pri tem se pojavi vprašanje, kako so lahko Rothschildi sklepali donosne posle v času Napoleonovih vojn, zdaj pa so bili v krizi. Odgovor je dokaj preprost. Poraz Francije v Napoleonovih vojnah je bil financiran s posojili Velike Britanije, Avstrije, Prusije in Rusije s strani Rothschildov. S poslovalnicami v Frankfurtu, Londonu in Parizu so imeli edinstven položaj, ki je močno olajšal transferje denarja. Tudi pri prvi svetovni vojni so potekali transferji Velike Britanije njenim zaveznikom, ampak Rothschildi so lahko delovali samo v primeru Francije, pa še to omejeno. Celotne transakcije in posojila so šli prek banke J. P. Morgan, ki je prehitel N. M. Rothschild kot glavnega akterja pri financiranju vojn, kar je le potrdilo napako Rothschildov, da niso imeli podružnice tudi v ZDA, kar bi jim močno olajšalo sklepanje poslov med svetovno vojno (Ferguson, 2000).

2.3.2 Rothschildova švicarska bančna kriza

Integracija različnih Rothschildovih podjetij pod eno streho ni bila vedno brez težav. Kriza se je pojavila v banki Rothschild Bank, AG, v Švici leta 1984, ko je bila ta banka kaznovana s strani švicarske bančne komisije zaradi vpletenosti v nelegalna posojila. Leta 1992 je prišla naslednja težava, direktor banke Jürg Heer je odobril veliko število nelegalnih posojil, predvsem dvema nemško-kanadskima nepremičninskima podjetjema. Skupna izguba je bila ocenjena na 270 milijonov švicarskih frankov (približno 144 milijonov evrov), kar je bilo več kot celoten kapital banke. Če bi bila banka Rothschild Bank, AG, neodvisno podjetje, ne bi

več obstajalo, ampak ker je del strukture Rothschildovih podjetij, je bila rešena s finančno injekcijo v višini 120 milijonov švicarskih frankov (približno 64 milijonov evrov), na kar so pozneje uspeli izterjati in pokriti večino izgubljenega denarja.

Rothschildova bančna kriza v Švici je bila opomin nevarnosti multinacionalne strukture podjetja z družinskim jedrom, da imajo lahko majhne napake usodne posledice. Tukaj lahko opazimo tudi zgodovinske vzporednice. Med 19. stoletjem je bil edini najpomembnejši razlog, zakaj so Rothschildi uspešno preživeli vse takratne finančne krize, kot so bile revolucije in vojne, ki so potonile njihove konkurente v pozabo, povezanost med posameznimi hišami oziroma podružnicami Rothschildov po Evropi. Ko je bila londonska hiša v krizi leta 1825, je Nathanu pomagal James iz Pariza. Nathan je pet let pozneje reševal Jamesa iz krize in skoraj ni dvoma, da so dunajsko krizo s Creditanstaltom leta 1848 reševale preostale Rothschildove podružnice v Evropi (Ferguson, 2000).

2.4 STORITVE POSLOVNE SKUPINE ROTHSCHILD DANES

2.4.1 Storitve za podjetja

2.4.1.1 Investicijsko bančništvo

Globalno investicijsko bančništvo ponuja široko paleto svetovalnih storitev za stranke, vključno s svetovanjem na področju združitve in prevzemov, dolgov in preoblikovanja podjetja, delniških kapitalskih trgov, cenitve, strateški pregled in privatizacije v domačih kakor tudi v čezmejnih primerih. Imajo značilen pristop kombinacije poglobljenega znanja svetovnih trgov s podrobnim razumevanjem lokalnih trgov in dajejo velik poudarek na razvoju dolgoročnih odnosov s strankami. Vpliv recesije so ublažili z poslovno uspešnostjo poslovalnic v razvijajočih se trgih in s povečanjem dejavnosti v svetovalnih franšizah. Celoten pregled storitev investicijskega bančništva je na voljo na spletni strani poslovne skupine Rothschild (Rothschild, 2010).

Investicijsko bančništvo se nanaša na dejavnost družbe in ne na določen izdelek ali organizacijske zadeve, kot so izboljšanje izdelka, tržne analize ali vodenje organizacije. Kljub temu mora investicijsko bančništvo upoštevati te stvari, ker imajo tudi vpliv na vrednost podjetja. Glavne stranke so podjetja (zlasti tista, ki kotirajo na borzi) in vlade. Za podjetja je storitev v prvi vrsti usmerjena v izboljšanje vrednosti delnic, kar pomeni, da cena delnice v celoti odraža vrednost podjetja in prevzeme drugih podjetij, prodaje oddelkov, izplačevanje dividend delničarjem. Za vlade so te storitve namenjene za izvrševanje vladne politike, kot so na primer prodaje ali privatizacije podjetij v državni lasti. Investicijsko bančništvo je razdeljeno na dve glavni skupini na svetovanje in delniški kapitalski trg, ki se še naprej delita na specializirane podstrukture.

SVETOVANJE se deli na:

1. Združitve in prevzemi

V zadnjih sedmih letih so Rothschildove svetovalne ekipe naredile več poslov kot katera koli druga investicijska banka. Leta 2008 je bila skupina Rothschild razvrščena na prvo mesto med investicijskimi bankami za svetovanje v Evropi pri svetovanju pri poslovnih storitvah, potrošniških izdelkih, maloprodaji, zdravstvenem varstvu, tehnologiji, telekomunikacije in prometnega sektorja. Eni izmed svetovalnih poslov so bili (N. M. Rothschild & Sons, 2010):

- Podjetju Alliance & Leicester pri prevzemu Banco Santander v vrednosti 1,3 milijarde funtov.
- Nizozemski vladi pri dokapitalizaciji ING Groep v vrednosti 10 milijard evrov.
- Pri prodaji grške podružnice mobilnih storitev Cosmofon Telecomu Slovenija v vrednosti 190 milijonov evrov.
- V Sloveniji Istrabenzu pri rekonstrukciji dolgov.
- Združenje Italijanskih podjetij Agos in Ducato, podružnic redit Agricole in Banco Popolare v vrednosti 2,6 milijarde evrov.
- Japonskemu podjetju TDK pri prevzemu EPCOS v vrednosti 1,2 milijarde evrov.

To je le nekaj primerov izmed mnogih v zadnjih dveh letih, zanimivo pa je, da se med temi podjetji pojavita tudi dve slovenski, in sicer Istrabenz in Telekom Slovenije.

Večino svetovanj se nanaša na združitve in prevzeme, kjer se želi stranka razširiti s prevzemom ali združitvijo z drugim podjetjem. So specializirani za majhna, srednja in velika podjetja, kjer se posebne skupine strokovnjakov osredotočijo na potrebe strank.

2. Svetovanje pri dolgovih

Zagotavljajo finančno svetovanje specifičnih dolžniških vprašanjih na področju:

- Zadolževanja za financiranje nakupa podjetij, sredstev ali refinanciranje obstoječih dolgov.
- Posredovanja mnenj o izvedljivosti posla glede na zadolženost.
- Svetovanja podjetjem ali njihovim posojilodajalcem v primerih, ko postane zadolževalna struktura nevzdržna kot na primer, ko podjetje ne more plačati obresti na dolg.

Primeri (N. M. Rothschild & Sons, 2010):

- Vodstvu Dublin Airport za oblikovanje in financiranje razvoja letališča v vrednosti štirih milijard evrov.
- Podjetju Colony Capital za prodajo dolžniškega objekta Buffalo Grill v rednosti 180 milijonov evrov.
- Podjetju First Group pri bančnih objektih v vrednosti 450 milijonov dolarjev in 10 letnih evroobveznic v vrednosti 300 milijonov funtov.

3. Zasebne prodaje

V zgodnji fazi razvoja ali drugih razlogov, kot je potreba po svežem kapitalu, morda ni primerno za podjetja, da bi izkoristila trg kapitala z izdajo delnic ali zadolžitve. V tem primeru je možna zasebna prodaja specifičnim ustanovam. Zaradi zasebne narave posla, da so bolj zapletene in inovativne strukture, prilagojene posebnim potrebam podjetja.

DELNIŠKI KAPITALSKI TRG

ABN AMRO Rothschild

Ustanovljeno je bilo leta 1996 in je odgovorno za organizacijo, strukturiranje, trženje in izvajanje transakcij na delniškem kapitalnem trgu po celem svetu. Glavni cilj je svetovanje glede optimizacije kapitala strank in financiranje ter omejitve tveganja. Vodi tudi postopke za prvo objavo delnic na borzi, vprašanja lastniških pravic, odkupe deležev in tako dalje. Specializirani so za evropske, ruske, srednjevzhodne, azijske in avstralske delniške trge s svojo neodvisno analizo in mnenjem o vrednotenju delnic. Primeri poslov so (N. M. Rothschild & Sons, 2010):

- Pomoč nizozemski vladi pri dokapitalizaciji podjetja Aegon v vrednosti 3 milijard evrov in 10-milijardni dokapitalizaciji podjetja ING.
- Pomoč švedski vladi pri njihovem deležu v podjetju Nordea v vrednosti 2,5 milijarde evrov.
- Pomoč italijanski banki Gruppo Bancario Credito Emiliano v zvezi z izdajo delnic v vrednosti 239 milijonov evrov.

2.4.1.2 Bančništvo

Bančništvo je glavna finančna dejavnost Rothschildov. Oddelek bančništva je odgovoren in osredotočen na dajanje posojil podjetjem kot glavni aranžer in ponudnik posojil ter drugih oblik financiranja podjetij in finančnih institucij po svetu. Poskrbijo za financiranje prevzemov, projektov, sredstev in privatizacij. Rothschildi imajo na tem področju bogate izkušnje in položaj, ki traja že več kot 200 let. Bančne poslovne dejavnosti Rothschildov vključujejo tudi cel spekter analiz kreditov in upravljanja portfelja stranke. Bančništvo je

razdeljeno na več poslovnih področij. Na spletni strani poslovne skupine Rothschild je mogoče dostopati do opisa ponujenih storitev (Rothschild – spletna stran, 2010):

1. financiranje z zvodom

Skupine, ki se ukvarjajo na tem področju, sodelujejo pri odkupih z zadolžitvijo, kjer je verjetnost donosa velika. Pomemben del je ohranjanje dobrih odnosov z drugimi bankami za zagotovitev vključenosti v druge posle, kjer je prav ime Rothschild ključno. Strategija ekipe je razvijanje upravljanja dolga podjetja.

2. finančne storitve

Vodenje lizinga, zagotavljanje finančnih sredstev za visoko strukturirane transakcije za družbe finančnih storitev in vodenje portfelja obveznic ter zadolžnic.

3. nepremičninsko financiranje

»Nepremičninska« ekipa strokovnjakov zagotavlja sredstva za zavarovanje poslovne naložbene nepremičnine, predčasne odkupe podjetja in nepremičninska skupna vlaganja.

4. rudarstvo in kovine

Organiziranje in projektiranje financiranja za rudarska in kovinska podjetja po celem svetu, kjer prednjačijo podjetja za izkop plemenitih in navadnih kovin.

5. premoženjske finance

Rothschildi zagotavljajo premoženjske storitve prek sestrške družbe Five Arrows Commercial Finance, ki je strokovnjak za posredovanje obratnih sredstev in rešitve denarnega toka, ki pomagajo stranki pri rasti podjetja.

2.4.2 Bančništvo za fizične osebe in skladi

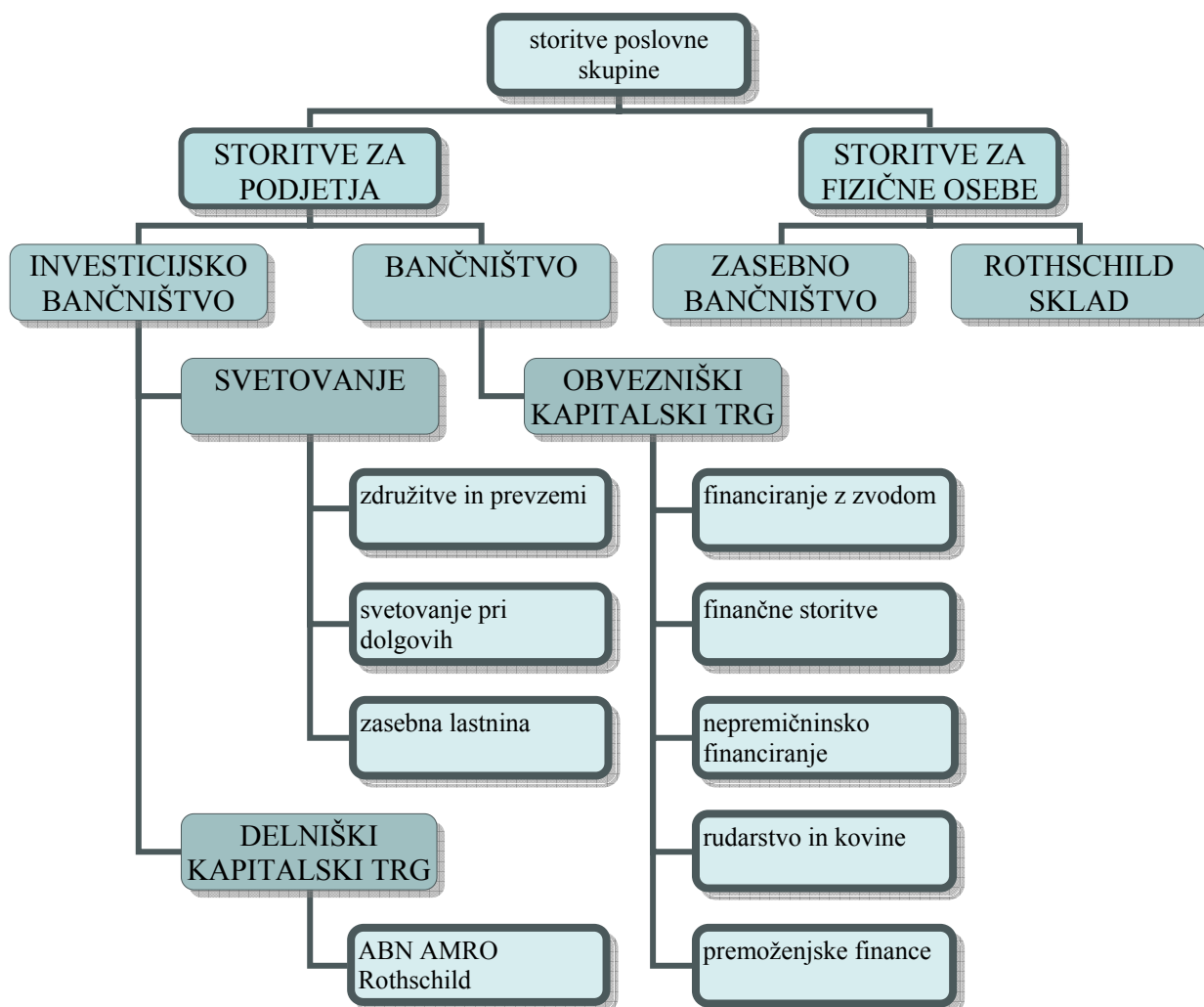
Zasebno bančništvo pri skupini Rothschild in skladi se delijo na štiri glavna področja, kjer je vsako področje samostojno. Za skupino Rothschild se lahko odloči kot edinega upravljavca premoženja ali le kot za upravljavca premoženja za posamezno poslovno področje.

- Oblikovanje premoženja, razvoj učinkovite finančne strategije za zaščito premoženja
- Upravljanje premoženja s široko paleto storitev delnic, obveznic, gotovine ...
- Bančne storitve, diskretno bančništvo, vključno z možnostjo posojil in skrbništva
- Skladi proaktivnega nadzora in upravljanja

Opravljajo neodvisno naložbeno svetovanje in bančne storitve za bogate posameznike, družine, sklade in dobrodelne organizacije s celega sveta.

Za lažjo predstavo je v sliki 7 prikazani diagram storitev poslovne skupine Rothschild.

Slika 7: Diagram storitev poslovne skupine Rothschild

Vir: Rothschild, 2010.

3. OCENJENO PREMOŽENJE RODBINE ROTHSCHILD

Pariška hiša, kjer je bil Nathanov brat James Rothschild, je bila ocenjena na 600 milijonov frankov (približno 2,3 milijarde evrov) leta 1848 v primerjavi s 320 milijonov frankov (1,3 milijarde evrov) z vsemi preostalimi pariškimi bančniki skupaj. Ne obstajajo nobeni zgodovinski zapisi bogastva podružnic Rothschildov v Berlinu, Dunaju in Neaplju, vendar se ve, da so imeli tako velik finančni vpliv, da so lahko dominirali na denarnih trgih teh mest.

Nathan naj bi premoženje povečeval po 500 % na leto, tako da naj bi bilo bogastvo londonske poslovalnice vredno 100 milijard dolarjev (približno 1,5 trilijonov evrov) do leta 1840. Težko pa je verjetno, da bi v naslednjih letih rastlo po enaki stopnji, zato se predvideva, da naj bi premoženje rastlo po 10-odstotni stopnji na leto, kar bi nanese 20 milijard dolarjev (približno 300 milijard evrov). Tudi ob tem manjšem znesku od prvotnega si je težko predstavljati, kakšno premoženje in vpliv prinašata tako bogastvo. Za lažjo predstavo naj omenim, da so imeli trije najbogatejši prebivalci ZDA Ruckerfeller, Carnegie in Ford skupaj 2 milijardi dolarjev (približno 30 milijard evrov) premoženja.

Kopičenje obresti na bogastvo Rothschildov je le delček rasti njihovega premoženja poleg špekulacij, financiranje vojn in bogatenje v povojnih in gospodarskih depresijah. Rothschildi so lahko s svojim enormnim premoženjem in vplivom zviševali ali zmanjševali cene delnic, ustvarili borzni mehurček, kar je povzročilo rast delnic, ali ustvarili depresijo, da so lahko kupili delnice in surovine veliko ceneje ter jih prodali spet po visoki ceni pozneje. Med drugim so s takimi spletkami in manipulacijami pridobili velik del svetovnega bogastva. Rothschildov »načrt« je namenjen ustvarjanju zasebnih bank v glavnih mestih po Evropi in ZDA s člani družine na čelu. Najverjetneje Rothschildi še danes vodijo in kontrolirajo svoja podjetja in celotno premoženje prek svojih agentov. Rothschildove obresti na premoženje lahko najdemo v kontroliranju državnih zakladnic, kjer lahko sami oblikujejo in administrirajo davke (Armstrong, 1940, str. 49–50).

Če pogledamo danes, jih ne najdemo na vrhu najbogatejših, kar si lahko po eni strani razlagamo s tem, da imajo svoje naložbe razpršene in lastništva v posameznih podjetjih skrita. Ocenjena vrednost rodbine Rothschild se danes ocenjuje na okrog 1,2 milijarde evrov, vendar če logično razmislimo in pregledamo podjetja v lasti Rothschildov ter vse njihove nepremičnine in naložbe, spoznamo, da je ta številka premajhna, veliko premajhna. Problem pri oceni premoženja rodbine Rothschild je, da niso neposredni lastniki podjetij ampak le posredni ali pa imajo celo svoje predstavnike, ki delajo v korist Rothschildov. Neuradne ocene vrednosti premoženja rodbine Rothschild bi naj bile nekje 35 trilijonov evrov. To je velikanska razlika v primerjavi z uradno oceno vendar pa je treba razumeti, da se Rothschildi intenzivno ukvarjajo s kopičenjem bogastva zadnjih 200 let. Rothschildi že veliko let iz generacije v generacijo uživajo v brezskrbnem življenju, vendar ne pustijo, da bi premoženje kopnelo, ampak vedno znova iščejo načine, kako bi lahko še bolj povečali bogastvo in s tem tudi izostrili čut za podjetništvo.

SKLEP

Rodbina Rothschild je pomemben igralec na finančnem trgu, še posebej od pojava večjih privatizacij in pri svetovanju podjetjem, saj so eni izmed pionirjev na tem področju. Delujejo

tako rekoč po celem svetu in tako, kot so imeli včasih začetniki dinastije Rothschild svoje agente, ki so občasno poročali o pomembnih zadevah iz oddaljenih krajev, ima trenutna generacija Rothschildov namesto agentov kar poslovalnice in več tisoč zaposlenih, ki skrbijo za vedno aktualne in pomembne informacije ter potencialne investicijske priložnosti.

Da imajo Rothschildi mednarodno razsežnost, dokazuje tudi dejstvo, da so financirali izgradnjo južne železnice, ki je šla čez Slovenijo, v zadnjih dveh letih pa so svetovali podjetju Istrabenz pri preoblikovanju dolga in Telekomu Slovenije pri nakupu grškega telekomunikacijskega podjetja. Pred leti so bili na vrhu svetovne finančne elite pri posojanju vladam po svetu, zdaj pa se vedno bolj uveljavljajo v sektorju finančnega svetovanja. Čeprav po velikosti niso prvi, so toliko bolj prodorni, saj jim pomagajo dolgoletne izkušnje. V vseh teh letih ni bilo nikoli odtujitve družinskih vezi, še več, leta 2003 so se tudi uradno spet združili v holdingu, ustanovljenem v Švici. Tam se odloča o vseh pomembnih odločitvah: od investicij do sklepanja novih poslov, prav tako je ostala živa še ena tradicija, namreč novi glava družine je David de Rothschild, ki ima vedno zadnjo besedo pri poslih in je odgovoren za uspešno delovanje poslovne skupine Rothschild.

Ne moremo zanemariti dejstva, da po več kot dvesto letih Rothschildi ne bi imeli nobenega ekonomskega vpliva, saj o njihovi moči priča dejstvo, da so do leta 2004 vsak dan uravnavali cene zlata, da so lastniki naftnega podjetja Royal Dutch in več rudnikov zlata ter niklja, rudnikov diamantov De Beers, ki obvladajo 40 odstotkov ponudbe diamantov, ali pa uresničitev ideje o ekonomsko združeni Evropi in skupni valuti evro. Ta dejstva pričajo o takem bogastvu in vplivu, ki sta zelo težko predstavljava. Moč je opaziti, da se Rothschildi ne izpostavljajo, ampak jih stranke poiščejo same. Seveda stranke niso kdor koli, največkrat kar velika korporacijska podjetja in vlade različnih držav.

Z diplomskim delom sem želel podrobneje raziskati način dela in investicije celotne rodbine Rothschild ter pri tem spoznal, da so Rothschildi uspeli med drugim tudi zaradi družinskega vodenja in kontrole podjetij ter posvetovanja z le najožjimi družinskimi člani.

LITERATURA IN VIRI

1. Altfrankfurt. Najdeno 6. aprila 2010 na spletnem naslovu <http://altfrankfurt.com/Altstadt2/Judengasse/Rothschild/>
2. Armstrong, G. (1940). *Rothschild money trust*. Palmdale: Omni Publications.
3. Audiokarma. Najdeno 13. aprila 2010 na spletnem naslovu <http://audiokarma.org/forums/showthread.php?t=106614>
4. Balla, I. (1913). *The romance of the Rothschilds*. London: Eveleigh Nash.
5. Corti, E. C. (2003). *Rise of the House of Rothschilds*. Whitefish: Kessinger Publishing.
6. Icke, Najdeno 3. januarja 2010 na spletnem naslovu <http://www.davidicke.net/tellthetruth/rothschild/rothschilddynasty.html>
7. David René de Rothschild. (b.l.) V *Wikipedia, the free encyclopedia*. Najdeno 19. januarja 2010 na spletnem naslovu http://en.wikipedia.org/wiki/David_René_de_Rothschild
8. Ferguson, N. (2000). *The house of Rothschild the world's banker 1849-1998*. London: Penguin books Inc.
9. Justgetthere. Najdeno 13. marca 2010 na spletnem naslovu <http://justgetthere.us/blog/uploads/rothschildfamily.gif>
10. LCF Rothschild. Najdeno 13. marca 2010 na spletnem naslovu http://lcf-roth.com/_images/en/family.gif
11. Leese, A. (1940). *Gentile Folly: The Rothschilds*. London: Bristons Publishing Co.
12. Mayer Amschel Rothschild. (b.l.) V *Encyclopedia Britannica online*. Najdeno 2. februarja 2010 na spletnem naslovu <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/510607/Mayer-Amschel-Rothschild>
13. Members – spletna stran. Najdeno 7. marca 2010 na spletnem naslovu http://www.members.a1.net/edze/enzyklopaedie/e-halfen_triest.htm
14. Morton, F. (1998). *The Rothschilds portrait of a dynasty*. New York: Kodansha America, Inc.
15. N. M. Rothschild & Sons. (2010). Letno poročilo N. M. Rothschild & Sons 2009. London: N. M. Rothschild & Sons Limited.
16. Reeves, J. (1887). *The Rothschilds: the financial rulers of nation*. Chicago: A. C. McLurg & Co.
17. Reserve bank of Minneapolis. Najdeno 9. aprila 2010 na spletnem naslovu http://www.minneapolisfed.org/community_education/teacher/calc/hist1800.cfm
18. Rothschild. Najdeno 23. decembra 2009 na spletnem naslovu <http://www.rothschild.com/careers//graduates/asia/article.asp?doc=articles/ourbusinessexplained>
19. Rothschild Info. Najdeno 23. februarja 2010 na spletnem naslovu <http://www.rothschild.info/history/default.asp?doc=articles/chistory1-7>
20. Rumormillnews. Najdeno 7. aprila 2010 na spletnem naslovu <http://www.rumormillnews.com/cgi-bin/archive.cgi?noframes%3Bread=154179>
21. Safalra. Najdeno 8. aprila 2010 na spletnem naslovu <http://safalra.com/other/historical-uk-inflation-price-conversion/>

22. Statemaster. Najdeno 30. marca 2010 na spletnem naslovu
<http://www.statemaster.com/encyclopedia/Mayer-Amschel-Rothschild-family>

PRILOGE

PRILOGA 1: Devizni tečaji glavnih valut v primerjavi z angleškim funtom sredi 19. Stoletja

PRILOGA 2: Devizni tečaji glavnih valut v primerjavi z angleškim funtom leta 1913

PRILOGA 3: Zgodovinski podatki inflacije Velike Britanije in multiplikator vrednosti funta

PRILOGA 4: Zgodovinski podatki inflacije ZDA v odstotkih in letno povprečje inflacije

PRILOGA 5: Devizni tečaji dolarja z drugimi valutami od leta 1948 do 2005

PRILOGA 6: Družinsko drevo rodbine Rothschild

PRILOGA 1: Devizni tečaji glavnih valut v primerjavi z angleškim funtom sredi 19. Stoletja

Pruski taler	Francoski frank	Avstrijski goldinar	Neapeljski dukat	Romunski skudo	Ruski rubelj	Španski real	Turški piaster
6,8	25,2	9,6	5,8	4,7	6,3	504,0	114,5

Vir: N. Ferguson, The House of Rothschild 1848–1998, 2000, str. 686.

Primer: 1 angleški funt je bil sredi 19. stoletja vreden 25,2 francoskih frankov

PRILOGA 2: Devizni tečaji glavnih valut v primerjavi z angleškim funtom leta 1913

Leto	Nemška marka	Francoski frank	Italijanska lira	Avstrijska krona	Ruski rubelj	Ameriški dolar
1913	20,43	25,22	25,22	24,02	9,45	4,87

Vir: N. Ferguson, The House of Rothschild 1848–1998, 2000, str. 686.

Primer: 1 angleški funt je 24,02 avstrijskih kron

PRILOGA 3: Zgodovinski podatki inflacije Velike Britanije in multiplikator vrednosti funta

V tabeli so zajeti podatki indeks rasti drobnoprodajnih cen (ang. *RPI - retail price index*), ki predstavljajo približno oceno inflacije.

Leto	Inflacija	Multiplikator	Leto	Inflacija	Multiplikator
2009	3.7%	1,0	1904	-0.2%	92,00
2008	4.0%	1,0	1903	0.4%	91,00
2007	4.3%	1,0	1902	0.0%	92,00

se nadaljuje

nadaljevanje

2006	3.2%	1,1
2005	2.8%	1,1
2004	3.0%	1,2
2003	2.9%	1,2
2002	1.7%	1,2
2001	1.8%	1,2
2000	3.0%	1,3
1999	1.5%	1,3
1998	3.4%	1,3
1997	3.1%	1,4
1996	2.4%	1,4
1995	3.5%	1,4
1994	2.4%	1,5
1993	1.6%	1,5
1992	3.7%	1,6
1991	5.9%	1,6
1990	9.5%	1,7
1989	7.8%	1,9
1988	4.9%	2,0
1987	4.2%	2,1
1986	3.4%	2,2
1985	6.1%	2,3
1984	5.0%	2,4
1983	4.6%	2,5
1982	8.6%	2,6
1981	11.9%	2,9
1980	18.0%	3,2
1979	13.4%	3,8
1978	8.3%	4,3
1977	15.8%	4,7
1976	16.5%	5,4
1975	24.2%	6,3
1974	16.0%	7,8
1973	9.2%	9,1
1972	7.1%	9,9
1971	9.4%	11,00
1970	6.4%	12,00
1969	5.4%	12,00
1968	4.7%	13,00

1901	0.5%	92,00
1900	5.1%	92,00
1899	0.7%	97,00
1898	0.3%	98,00
1897	1.5%	98,00
1896	-0.3%	99,00
1895	-1.0%	99,00
1894	-2.0%	98,00
1893	-0.7%	96,00
1892	0.4%	95,00
1891	0.7%	96,00
1890	0.2%	96,00
1889	1.4%	97,00
1888	0.7%	97,00
1887	-0.5%	99,00
1886	-1.6%	98,00
1885	-3.0%	97,00
1884	-2.7%	94,00
1883	-0.5%	91,00
1882	1.0%	91,00
1881	-1.1%	92,00
1880	3.0%	91,00
1879	-4.4%	93,00
1878	-2.2%	89,00
1877	-0.7%	87,00
1876	-0.3%	87,00
1875	-1.9%	86,00
1874	-3.3%	85,00
1873	3.1%	82,00
1872	4.7%	85,00
1871	1.4%	88,00
1870	0.0%	90,00
1869	-5.0%	90,00
1868	-1.7%	85,00
1867	6.1%	84,00
1866	6.5%	89,00
1865	0.9%	95,00
1864	-0.9%	96,00
1863	-3.6%	95,00

se nadaljuje

nadaljevanje

1967	2.5%	14,00
1966	3.9%	14,00
1965	4.8%	15,00
1964	3.3%	15,00
1963	2.0%	16,00
1962	4.3%	16,00
1961	3.4%	17,00
1960	1.0%	17,00
1959	0.6%	17,00
1958	3.0%	18,00
1957	3.7%	18,00
1956	4.9%	19,00
1955	4.5%	20,00
1954	1.8%	21,00
1953	3.1%	21,00
1952	9.2%	22,00
1951	9.1%	24,00
1950	3.1%	26,00
1949	2.8%	26,00
1948	7.7%	27,00
1947	7.0%	29,00
1946	3.1%	31,00
1945	2.8%	32,00
1944	2.7%	33,00
1943	3.4%	34,00
1942	7.1%	35,00
1941	10.8%	38,00
1940	16.8%	42,00
1939	2.8%	49,00
1938	1.6%	50,00
1937	3.4%	51,00
1936	0.7%	53,00
1935	0.7%	53,00
1934	0.0%	54,00
1933	-2.1%	54,00
1932	-2.6%	53,00
1931	-4.3%	51,00
1930	-2.8%	49,00
1929	-0.9%	48,00

1862	-2.6%	91,00
1861	2.7%	89,00
1860	3.7%	91,00
1859	-1.8%	95,00
1858	-8.4%	93,00
1857	-5.6%	85,00
1856	0.0%	80,00
1855	3.3%	80,00
1854	15.1%	83,00
1853	9.3%	96,00
1852	0.0%	100,00
1851	-3.0%	100,00
1850	-6.4%	100,00
1849	-6.3%	95,00
1848	-12.1%	89,00
1847	12.0%	78,00
1846	4.0%	87,00
1845	4.9%	91,00
1844	-0.1%	95,00
1843	-11.3%	95,00
1842	-7.6%	85,00
1841	-2.3%	78,00
1840	1.8%	76,00
1839	7.3%	78,00
1838	0.7%	83,00
1837	2.5%	84,00
1836	11.0%	86,00
1835	1.7%	96,00
1834	-7.8%	97,00
1833	-6.1%	90,00
1832	-7.4%	84,00
1831	9.9%	78,00
1830	-3.6%	86,00
1829	-1.0%	83,00
1828	-2.9%	82,00
1827	-6.5%	79,00
1826	-5.5%	74,00
1825	17.4%	70,00
1824	8.6%	82,00

se nadaljuje

nadaljevanje

1929	-0.9%	48,00	1824	8.6%	82,00
1928	-0.3%	47,00	1823	6.8%	89,00
1927	-2.4%	47,00	1822	-13.5%	95,00
1926	-0.8%	46,00	1821	-12.0%	83,00
1925	0.3%	46,00	1820	-9.3%	73,00
1924	-0.7%	46,00	1819	-2.5%	66,00
1923	-6.0%	45,00	1818	0.3%	64,00
1922	-14.0%	43,00	1817	13.5%	64,00
1921	-8.6%	37,00	1816	-8.4%	73,00
1920	15.4%	33,00	1815	-10.7%	67,00
1919	10.1%	39,00	1814	-12.7%	60,00
1918	22.0%	43,00	1813	2.5%	52,00
1917	25.2%	52,00	1812	13.2%	54,00
1916	18.1%	65,00	1811	-2.9%	61,00
1915	12.5%	77,00	1810	3.2%	59,00
1914	-0.3%	86,00	1809	9.7%	61,00
1913	-0.4%	86,00	1808	3.4%	67,00
1912	3.0%	86,00	1807	-1.9%	69,00
1911	0.1%	88,00	1806	-4.4%	68,00
1910	0.9%	88,00	1805	16.2%	65,00
1909	0.5%	89,00	1804	3.2%	75,00
1908	0.5%	90,00	1803	-5.9%	77,00
1907	1.2%	90,00	1802	-23.0%	73,00
1906	0.0%	91,00	1801	11.7%	56,00
1905	0.4%	91,00	1800	36.5%	63,00

Vir: Safalra, 2010.

Primer izračuna približne vrednosti 1 funta iz leta 1850 v letu 2009 uporabimo naslednjo formulo:

Cena 2009 = Cena 1850 X Multiplikator 1850

Cena 2009 = 1 funt X 100

Cena 2009 = 100 funtov

Vrednost enega funta iz leta 1850 bi bil leta 2009 vreden približno 100 funtov.

Za konverzijo v evre se je uporabil uradni prodajni menjalni tečaj pri Novi Ljubljanski banki na dan 31.12.2009 EUR/GBP, ki je bil 1 evro = 0,8859 funtov.

PRILOGA 4: Zgodovinski podatki inflacije ZDA v odstotkih in letno povprečje inflacije

V tabeli so zajeti podatki indeksa cen življenjskih potrebščin (ang. *CPI - consumer price index*), ki predstavljajo približno oceno inflacije in njenega letnega povprečja. Uporablja se za približne izračune vrednosti dolarja iz prejšnjih let v današnjem času.

Leto	Letno povprečje indeksa	Letna sprememba v %	Leto	Letno povprečje indeksa	Letna sprememba v %
1800	51,0	--	1905	27,0	0,0
1801	50,0	-2,0	1906	27,0	0,0
1802	43,0	-14,0	1907	28,0	3,7
1803	45,0	4,7	1908	27,0	-3,6
1804	45,0	0,0	1909	27,0	0,0
1805	45,0	0,0	1910	28,0	3,7
1806	47,0	4,4	1911	28,0	0,0
1807	44,0	-6,4	1912	29,0	3,6
1808	48,0	9,1	1913	29,7	2,4
1809	47,0	-2,1	1914	30,1	1,3
1810	47,0	0,0	1915	30,4	1,0
1811	50,0	6,4	1916	32,7	7,6
1812	51,0	2,0	1917	38,4	17,4
1813	58,0	13,7	1918	45,1	17,4
1814	63,0	8,6	1919	51,8	14,9
1815	55,0	-12,7	1920	60,0	15,8
1816	51,0	-7,3	1921	53,6	-10,7
1817	48,0	-5,9	1922	50,2	-6,3
1818	46,0	-4,2	1923	51,1	1,8
1819	46,0	0,0	1924	51,2	0,2
1820	42,0	-8,7	1925	52,5	2,5
1821	40,0	-4,8	1926	53,0	1,0
1822	40,0	0,0	1927	52,0	-1,9
1823	36,0	-10,0	1928	51,3	-1,3
1824	33,0	-8,3	1929	51,3	0,0
1825	34,0	3,0	1930	50,0	-2,5
1826	34,0	0,0	1931	45,6	-8,8
1827	34,0	0,0	1932	40,9	-10,3
1828	33,0	-2,9	1933	38,8	-5,1
1829	32,0	-3,0	1934	40,1	3,4
1830	32,0	0,0	1935	41,1	2,5

se nadaljuje

nadaljevanje

1831	32,0	0,0
1832	30,0	-6,3
1833	29,0	-3,3
1834	30,0	3,4
1835	31,0	3,3
1836	33,0	6,5
1837	34,0	3,0
1838	32,0	-5,9
1839	32,0	0,0
1840	30,0	-6,3
1841	31,0	3,3
1842	29,0	-6,5
1843	28,0	-3,4
1844	28,0	0,0
1845	28,0	0,0
1846	27,0	-3,6
1847	28,0	3,7
1848	26,0	-7,1
1849	25,0	-3,8
1850	25,0	0,0
1851	25,0	0,0
1852	25,0	0,0
1853	25,0	0,0
1854	27,0	8,0
1855	28,0	3,7
1856	27,0	-3,6
1857	28,0	3,7
1858	26,0	-7,1
1859	27,0	3,8
1860	27,0	0,0
1861	27,0	0,0
1862	30,0	11,1
1863	37,0	23,3
1864	47,0	27,0
1865	46,0	-2,1
1866	44,0	-4,3
1867	42,0	-4,5
1868	40,0	-4,8
1869	40,0	0,0

1936	41,5	1,0
1937	43,0	3,6
1938	42,2	-1,9
1939	41,6	-1,4
1940	42,0	1,0
1941	44,1	5,0
1942	48,8	10,7
1943	51,8	6,1
1944	52,7	1,7
1945	53,9	2,3
1946	58,5	8,5
1947	66,9	14,4
1948	72,1	7,8
1949	71,4	-1,0
1950	72,1	1,0
1951	77,8	7,9
1952	79,5	2,2
1953	80,1	0,8
1954	80,5	0,5
1955	80,2	-0,4
1956	81,4	1,5
1957	84,3	3,6
1958	86,6	2,7
1959	87,3	0,8
1960	88,7	1,6
1961	89,6	1,0
1962	90,6	1,1
1963	91,7	1,2
1964	92,9	1,3
1965	94,5	1,7
1966	97,2	2,9
1967	100,0	2,9
1968	104,2	4,2
1969	109,8	5,4
1970	116,3	5,9
1971	121,3	4,3
1972	125,3	3,3
1973	133,1	6,2
1974	147,7	11,0

se nadaljuje

nadaljevanje

1870	38,0	-5,0	1975	161,2	9,1
1871	36,0	-5,3	1976	170,5	5,8
1872	36,0	0,0	1977	181,5	6,5
1873	36,0	0,0	1978	195,4	7,7
1874	34,0	-5,6	1979	217,4	11,3
1875	33,0	-2,9	1980	246,8	13,5
1876	32,0	-3,0	1981	272,4	10,4
1877	32,0	0,0	1982	289,1	6,1
1878	29,0	-9,4	1983	298,4	3,2
1879	28,0	-3,4	1984	311,1	4,3
1880	29,0	3,6	1985	322,2	3,6
1881	29,0	0,0	1986	328,4	1,8
1882	29,0	0,0	1987	340,4	3,6
1883	28,0	-3,4	1988	354,3	4,1
1884	27,0	-3,6	1989	371,3	4,8
1885	27,0	0,0	1990	391,4	5,4
1886	27,0	0,0	1991	408,0	4,2
1887	27,0	0,0	1992	420,3	3,0
1888	27,0	0,0	1993	432,7	3,0
1889	27,0	0,0	1994	444,0	2,2
1890	27,0	0,0	1995	456,5	2,8
1891	27,0	0,0	1996	469,9	2,9
1892	27,0	0,0	1997	480,8	2,3
1893	27,0	0,0	1998	488,3	1,6
1894	26,0	-3,7	1999	499,1	2,2
1895	25,0	-3,8	2000	515,8	3,4
1896	25,0	0,0	2001	530,1	2,8
1897	25,0	0,0	2002	538,8	1,6
1898	25,0	0,0	2003	551,0	2,3
1899	25,0	0,0	2004	565,7	2,7
1900	25,0	0,0	2005	584,8	3,4
1901	25,0	0,0	2006	603,5	3,2
1902	26,0	4,0	2007	620,7	2,9
1903	27,0	3,8	2008	644,4	3,8
1904	27,0	0,0	2009	642,2	-0,3

Vir: Federal Reserve bank of Minneapolis.

Primer izračuna približne vrednosti 1 dolarja iz leta 1850 v letu 2009 uporabimo naslednjo formulo:

Cena 2009 = cena 1850 X (Letno povprečje indeksa 2009 / Letno povprečje indeksa 1850)

Cena 2009 = 1\$ X (642,2 / 25)

Cena 2009 = 25,69 \$

Vrednost enega dolarja iz leta 1850 bi bil leta 2009 vreden približno 25,69 dolarjev.

V tabeli so zajeti podatki indeksa potrošniških cen (ang. *consumer price index*), ki predstavljajo približno oceno inflacije in njenega letnega povprečja ter se uporablja za približne ocene vrednosti iz prejšnjih let v današnjem času.

Za konverzijo v evre se je uporabil uradni prodajni menjalni tečaj pri Novi Ljubljanski banki na dan 31.12.2009 EUR/USD, ki je bil 1 evro = 1,4242 dolarjev.

PRILOGA 5: devizni tečaji dolarja z drugimi valutami od leta 1948 do 2005

Leto	Nemška marka	Japonski jen	Angleški funt	Francoski frank	Švicarski frank
1948	33,33	201,61	0,25	30,88	43,73
1949	42,00	314,47	0,27	33,20	43,73
1950	41,95	361,10	0,36	34,97	43,73
1951	41,95	361,10	0,36	35,00	43,73
1952	41,95	361,10	0,36	35,00	43,73
1953	42,00	360,00	0,36	35,00	43,73
1954	42,00	360,00	0,36	35,00	43,73
1955	42,00	360,00	0,36	35,00	43,73
1956	42,00	360,00	0,36	34,98	43,73
1957	42,00	360,00	0,36	36,16	43,73
1958	42,00	360,00	0,36	41,97	43,73
1959	42,00	360,00	0,36	49,37	43,73
1960	42,00	360,00	0,36	49,37	43,73
1961	40,33	360,00	0,36	49,37	43,73
1962	40,00	360,00	0,36	49,37	43,73
1963	40,00	360,00	0,36	49,37	43,73
1964	40,00	360,00	0,36	49,37	43,73
1965	40,00	360,00	0,36	49,37	43,73
1966	40,00	360,00	0,36	49,37	43,73
1967	40,00	360,00	0,36	49,37	43,73
1968	40,00	360,00	0,42	49,37	43,73
1969	39,43	360,00	0,42	51,94	43,73
1970	36,60	360,00	0,42	55,54	43,73
1971	35,07	350,68	0,41	55,41	41,34
1972	31,89	303,17	0,40	50,45	38,19
1973	26,73	271,70	0,41	44,53	31,65

se nadaljuje

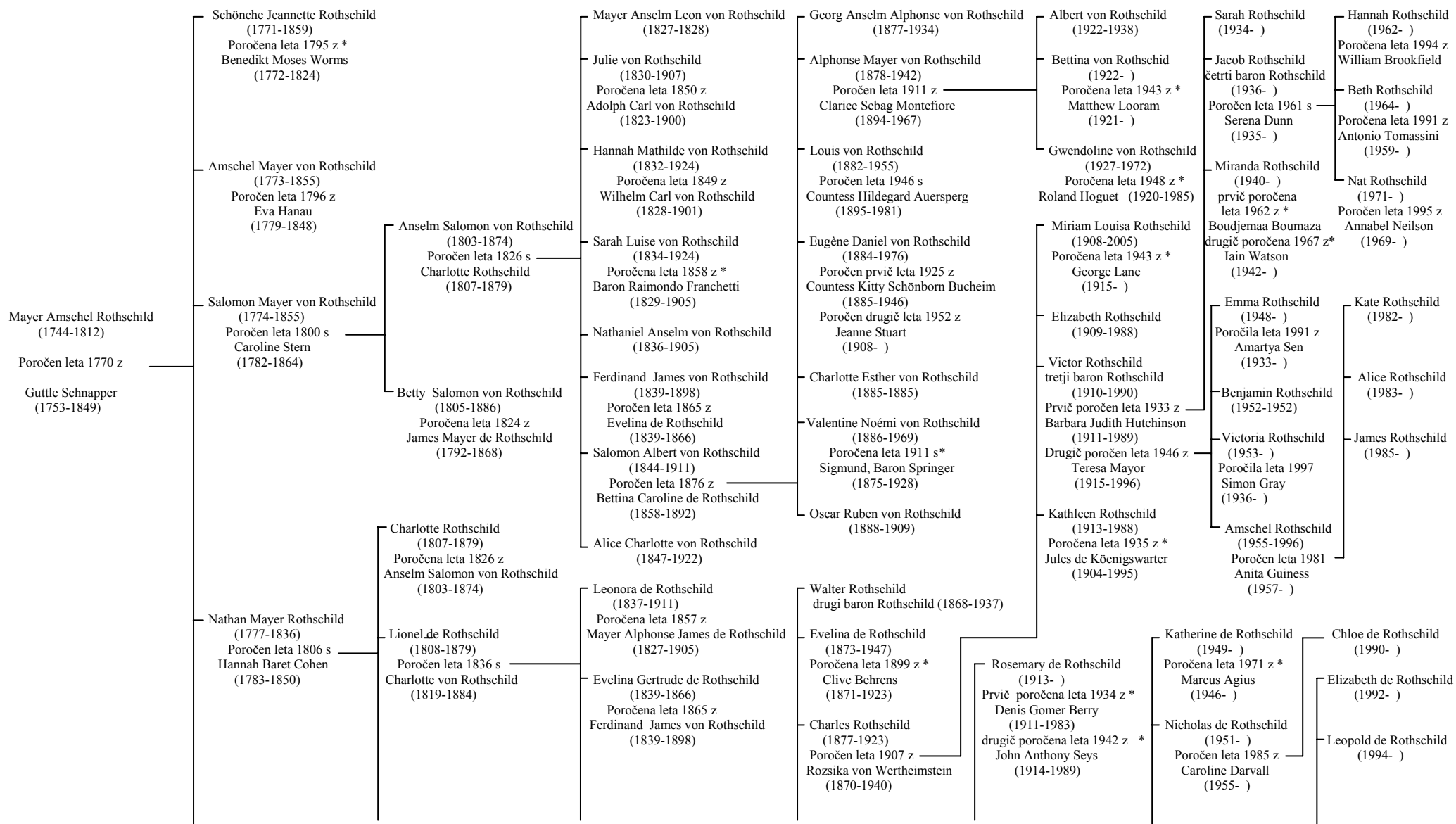
nadaljevanje

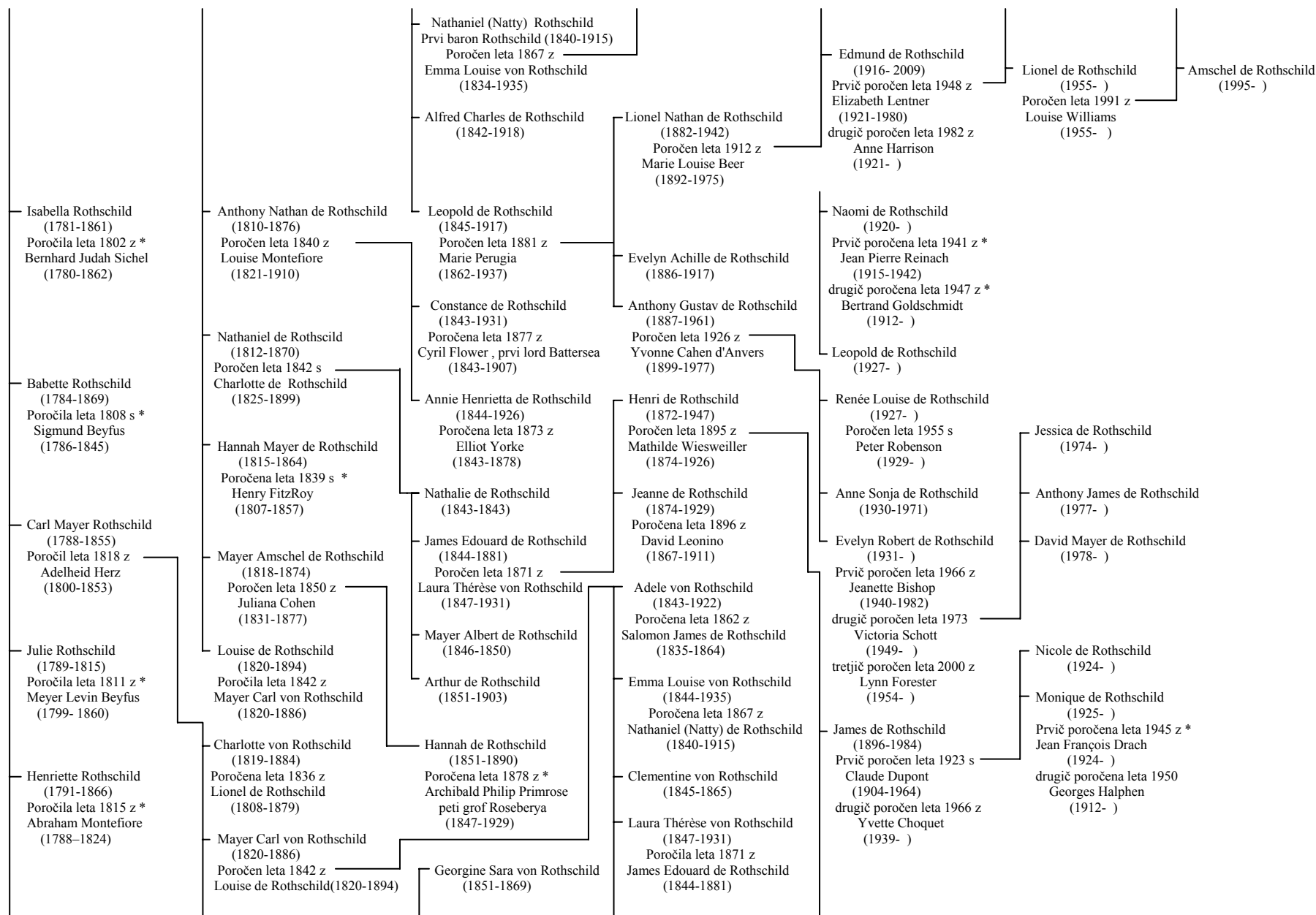
1974	25,88	292,08	0,43	48,10	29,79
1975	24,60	296,79	0,45	42,88	25,81
1976	25,18	296,55	0,56	48,03	25,00
1977	23,22	268,51	0,57	49,05	24,04
1978	20,09	210,44	0,52	45,13	17,88
1979	18,33	219,14	0,47	42,54	16,63
1980	18,18	226,74	0,43	42,26	16,76
1981	22,60	220,54	0,50	54,35	19,64
1982	24,27	249,08	0,57	65,72	20,30
1983	25,53	237,51	0,66	76,21	20,99
1984	28,46	237,52	0,75	87,39	23,50
1985	29,44	238,54	0,78	89,85	24,57
1986	21,72	168,52	0,68	69,26	17,99
1987	17,97	144,64	0,61	60,11	14,91
1988	17,56	128,15	0,56	59,57	14,63
1989	18,80	137,96	0,61	63,80	16,36
1990	16,16	144,79	0,56	54,45	13,89
1991	16,60	134,71	0,57	56,42	14,34
1992	15,62	126,65	0,57	52,94	14,06
1993	16,53	111,20	0,67	56,63	14,78
1994	16,23	102,21	0,65	55,52	13,68
1995	14,33	94,06	0,63	49,92	11,83
1996	15,05	108,78	0,64	51,16	12,36
1997	17,34	120,99	0,61	58,37	14,51
1998	17,60	130,91	0,60	59,00	14,50
1999	18,36	113,91	0,62	61,58	15,02
2000	21,27	107,77	0,66	71,34	16,89
2001	21,86	121,53	0,69	73,32	16,88
2002	20,82	125,39	0,67	69,82	15,59
2003	17,35	115,93	0,61	58,18	13,47
2004	15,76	108,19	0,55	52,86	12,44
2005	15,75	110,22	0,55	52,81	12,45

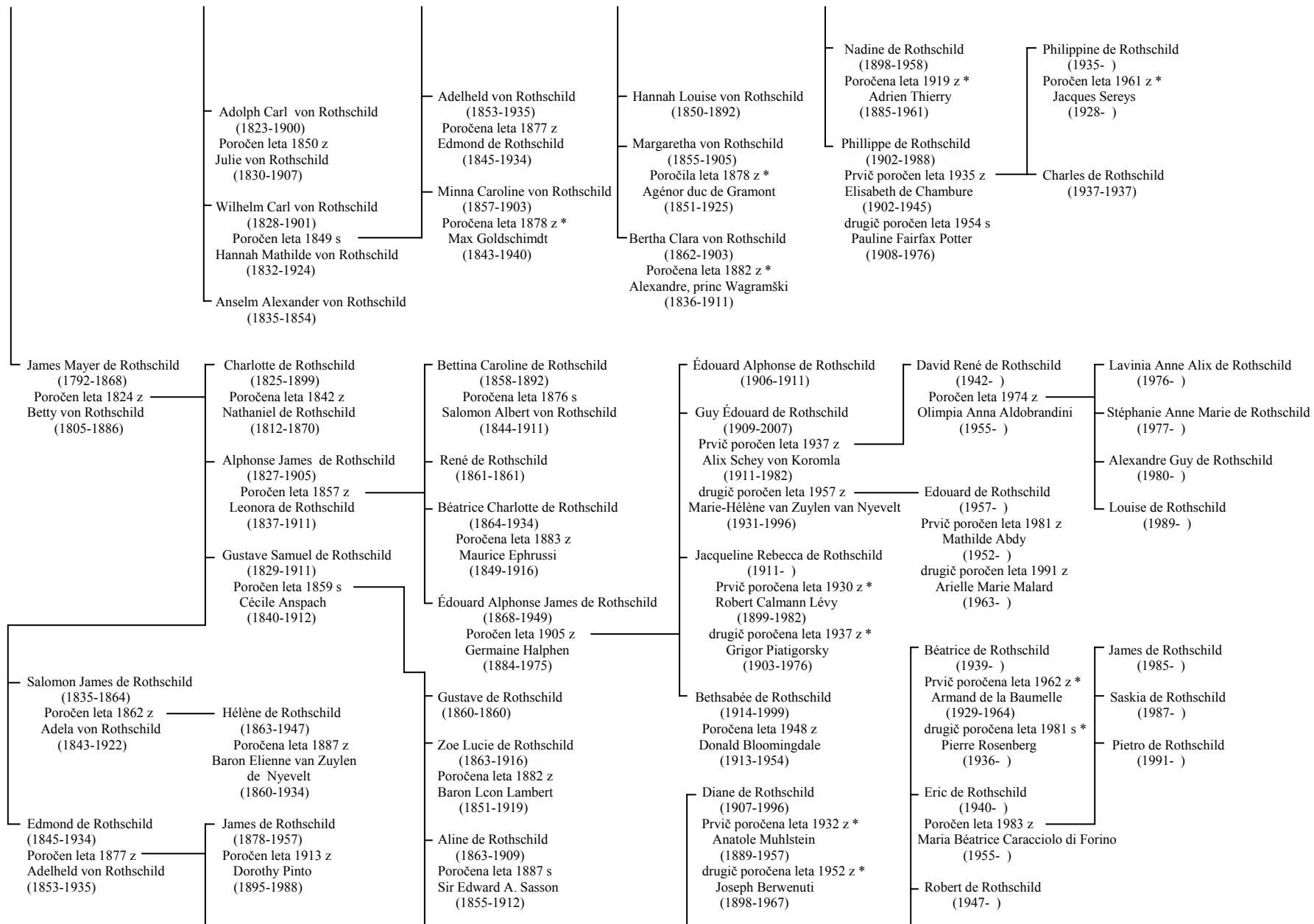
Vir: Audiokarma,, 2010.

Za konverzijo v evre se je uporabil uradni prodajni menjalni tečaj pri Novi Ljubljanski banki na dan 31.12.2009 EUR/USD, ki je bil 1 evro = 1,4242 dolarjev.

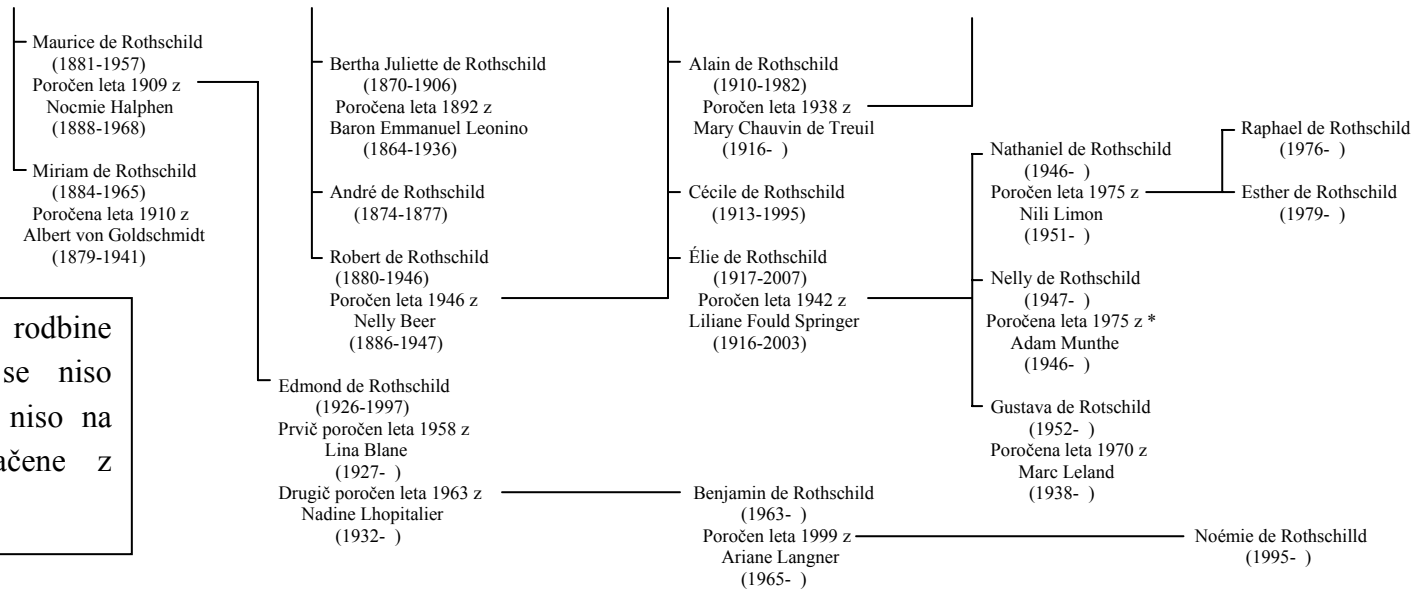
PRILOGA 6: Družinsko drevo rodbine Rothschild

Družinsko drevo osmih generacij rodbine Rothschild. Ženske potomke, ki se niso poročile s člani družine Rothschild niso na družinskem drevesu oz. so označene z zvezdico (*).

Vir: N. Ferguson, *The House of Rothschild 1848–1998*, 2000, str. 14.